

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І
ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

Кафедра правознавства

Є.В.Бондаренко

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
для самостійного вивчення навчальної дисципліни
підготовки бакалавра напряму підготовки
6.030401 «Правознавство»**

Полтава – 2016

Автори:

Бондаренко Є.В. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Рецензенти:

Пікуль В.П. – суддя Апеляційного суду Полтавської області.

Осташова В.О. – доцент кафедри бізнес-адміністрування та права Полтавської державної аграрної академії, к. ю. н., доцент

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри
правознавства, протокол № 10
від 31 травня 2016 р.
Зав. кафедри _____ проф. Лаврик Г.В.

УЗГОДЖЕНО

Начальник науково-методичного центру
управління якістю діяльності
«__» _____ 2016 р.
_____ доц. Огуй Н.І.

УЗГОДЖЕНО

Директор науково-навчального центру
«__» _____ 2016 р.
_____ доц. Герман Н.В.

ЗМІСТ

Вступ	4
Навчальна програма навчальної дисципліни	8
Тематичний план навчальної дисципліни	16
Методичні рекомендації до самостійного вивчення навчальної дисципліни	18

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Загальні засади кримінально-виконавчого права

<i>Тема 1.</i> Поняття, предмет та система кримінально-виконавчого права	18
<i>Тема 2.</i> Джерела кримінально-виконавчого права. Міжнародне співробітництво у галузі виконання покарань	22
<i>Тема 3.</i> Правовий статус засуджених	27
<i>Тема 4.</i> Органи і установи виконання покарань	31
<i>Тема 5.</i> Нагляд і контроль за виконанням кримінальних покарань. Участь громадськості у виправленні в ресоціалізації засуджених	36

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Правове регулювання відносин виконання покарань та звільнення від виконання покарання

<i>Тема 6.</i> Виконання покарання, не пов'язаних з позбавленням волі	41
<i>Тема 7.</i> Виконання покарання у виді позбавлення волі	47
<i>Тема 8.</i> Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми	53
<i>Тема 9.</i> Виконання покарання у виді довічного позбавлення волі	57
<i>Тема 10.</i> Звільнення від виконання покарання. Допомога особам, які звільнені від відбування покарання, контроль і нагляд за ними	61
Індивідуальні начальні-дослідні завдання для самостійної роботи та методичні рекомендації до їх виконання	67
Перелік питань для підготовки до поточного модульного контролю	73
Порядок і критерії оцінювання знань студентів	79
Система нарахування балів за видами навчальної роботи	86
Термінологічний словник	90
Список джерел, основної використаної та рекомендованої для поглибленого вивчення навчальної дисципліни літератури	105

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Кримінально-виконавче право» займає важливе місце серед правничих навчальних дисциплін, що вивчаються майбутніми юристами, оскільки кримінально-виконавче право є складовою кримінально-правового комплексу, до якого входять також кримінальне і кримінально-процесуальне право. Їх норми з різних позицій регулюють суспільні відносини, що виникають при застосуванні кримінального покарання. Якщо призначення покарання здійснюється відповідно до норм кримінального і кримінально-процесуального законодавства, то виконання і відбування покарання – відповідно до норм кримінально-виконавчого законодавства.

Предметом навчальної дисципліни навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право» є відносини щодо діяльності органів і установ виконання покарань та специфічні суспільні відносини, які виникають безпосередньо під час виконання (відбування) кримінального покарання, призначеного за вироком суду, який набрав законної сили.

Місце навчальної дисципліни в навчальному процесі визначається тим, що у структурно-логічній схемі викладання правничих навчальних дисциплін навчальна дисципліна «Кримінально-виконавче право» розташовується після навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Кримінальний процес» і тісно взаємопов'язана з ними.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право» є засвоєння студентами знань щодо вирішення теоретичних та практичних проблем, які стосуються правового регулювання відносин, що виникають у сфері виконання та відбування покарань та застосування до засуджених інших заходів кримінально-правового впливу.

Завдання навчальної дисципліни визначаються її специфічним значенням у процесі підготовки фахівців юридичних напрямів підготовки. Відтак, основні завдання навчальної дисципліни полягають в оволодінні студентами теоретичними положеннями щодо поняття, предмету, системи кримінально-виконавчого права як галузі права, науки, навчальної дисципліни, правового статусу засуджених, системи та правового регулювання діяльності органів та установ, на які покладено виконання покарань, порядку та умов виконання покарань; правового регулювання відносин у сфері виконання та відбування покарань та застосування до засуджених інших заходів кримінально-правового характеру; вивчення практики діяльності

органів і установ виконання покарань, міжнародних стандартів у цій сфері, а також зарубіжного досвіду застосування до засуджених заходів кримінально-правового впливу; вміння застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

У результаті вивчення дисципліни «Кримінально-виконавче право» студенти повинні:

знати: положення науки кримінально-виконавчого права, що визначають поняття, предмет, метод кримінально-виконавчого права як галузі права, предмет, завдання, систему кримінально-виконавчого права як науки, навчальної дисципліни, джерела кримінально-виконавчого права; законодавство, що регулює систему органів і установ виконання покарань; порядок і умови виконання покарань; участь громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених; правовий статус засуджених; нагляд і контроль за виконанням кримінальних покарань, а також положення науки кримінально-виконавчого права з цих питань, шляхи вирішення проблемних ситуацій, що можуть виникнути на практиці, зокрема, розроблені наукою кримінально-виконавчого права рекомендації щодо ефективного застосування законодавства та вдосконалення правозастосування.

уміти: на практиці застосовувати норми кримінально-виконавчого законодавства, що регулюють діяльність органів і установ виконання покарань, їх взаємодію з іншими органами державної влади, місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян з питань виконання покарань та застосування до засуджених інших заходів кримінально-правового впливу, порядок та умови виконання покарань, правовий статус засуджених, нагляд і контроль за виконанням кримінальних покарань, здійснення контролю за поведінкою осіб, звільнених від відбування покарання, участь громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених.

Методи та засоби активізації навчального процесу при викладанні навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право» ефективно поєднуються з іншими загальними дидактичними методами (пояснювально-ілюстративним, репродуктивним, проблемного викладу, частково-пошуковим, дослідницьким), доповнюють та урізноманітнюють їх, а також органічно вписуються в педагогічний процес і відповідають умовам педагогічного середовища вищих навчальних закладів зі сталими гуманно-демократичними засадами.

Ця прогресивна течія в педагогіці дає змогу гармонізувати

співвідношення аудиторного навчання під керівництвом викладача, застосувати інформаційні технології та вдосконалити самостійну роботу студентів, щоб розвинути в них гнучкість мислення, адаптованість до будь-яких ситуацій, ініціативність, самостійність у прийнятті рішень і разом з тим уміння працювати в колективі, творчий підхід до розв'язання проблем практичної діяльності.

Використання методів та засобів активізації у процесі навчання дає змогу реалізувати такі принципи сучасних концепцій викладання:

проблемності: вихідним пунктом процесу навчання повинна бути постановка проблеми з реального життя, яка пов'язана з інтересами й потребами тих, хто навчається;

погодженості та системності цілей навчання: вчення, що має за мету зміну поведінки, охоплює всі аспекти ділової компетентності (зміна поведінки студента можлива тільки за його ініціативи);

орієнтованості на наявний досвід: ефективне навчання можливе лише за опори на наявний досвід, що вимагає гнучкості концепції навчання та дає змогу врахувати досвід студентів;

націленості на самонавчання: за результати навчання у першу чергу відповідальність несуть студенти, а викладач лише допомагає;

професійної орієнтованості: орієнтація на практичне використання отриманих умінь є ключовим елементом концепції навчання;

зворотного зв'язку: студенти постійно отримують оцінку успішності своїх дій.

Активізація й керування пізнавальною діяльністю студентів значно розширює професійний світогляд спеціаліста, дає змогу цілісно бачити будь-яку навчальну чи наукову проблему, знаходити її оптимальне рішення. Грунтовні знання допомагають майбутньому фахівцю визначити стратегію й тактику практичних дій при розв'язанні цілої низки дидактичних завдань, переводити теоретичні ідеї в площину практичних дій, озброїтись ефективними способами самопідготовки та самоконтролю.

Структура навчальної дисципліни включає в себе два змістові модулі.

І Змістовий модуль – Загальні засади кримінально-виконавчого права – включає в себе теми, які містять навчальний матеріал щодо поняття, предмету, системи та джерел кримінально-виконавчого права, правового статусу засуджених, органів і установ виконання покарань, нагляду і контролю за виконанням кримінальних покарань.

II Змістовий модуль – Правове регулювання відносин виконання покарань та звільнення від виконання покарання – містить матеріал щодо окремих видів виконання покарань та звільнення від виконання покарання.

Робоча навчальна програма складена на основі навчальної програми, затвердженої Вченою радою ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» 16 квітня 2014 р. (протокол № 5).

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Загальні засади кримінально-виконавчого права.

Тема 1. Поняття, предмет та система кримінально-виконавчого права.

Кримінально-виконавча політика як форма єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань. Основні напрямки кримінально-виконавчої політики.

Кримінально-виконавче право як самостійна галузь права, його місце в системі права України. Предмет і метод правового регулювання кримінально-виконавчого права. Об'єкт кримінально-виконавчої діяльності. Система кримінально-виконавчого права України.

Система принципів кримінально-виконавчого права України. Класифікація принципів кримінально-виконавчого права. Характеристика загальноправових (законність, демократизм, гуманізм), міжгалузевих (справедливість, невідворотність виконання і відбування покарання) та галузевих (рівність засуджених перед законом, диференціація та індивідуалізація виконання покарання, раціональне застосування примусових заходів і стимулювання правослухняної поведінки, поєднання покарання із заходами виправного впливу, участь громадськості у діяльності органів і установ виконання покарань) принципів кримінально-виконавчого права.

Поняття та особливості кримінально-виконавчих правовідносин. Склад кримінально-виконавчих правовідносин (юридичні факти, суб'єкти, об'єкти, зміст кримінально-правових правовідносин).

Співвідношення кримінально-виконавчого права з іншими галузями права в рамках кримінально-правового комплексу.

Наука кримінально-виконавчого права, її предмет та методологічна основа.

Тема 2. Джерела кримінально-виконавчого права. Міжнародне співробітництво у галузі виконання покарань.

Поняття, завдання та мета кримінально-виконавчого законодавства України. Принципи кримінально-виконавчого законодавства.

Система джерел кримінально-виконавчого права. Конституція України – правова база та джерело розвитку кримінально-виконавчого

законодавства. Характеристика інших джерела кримінально-виконавчого права, які складають його систему. Міжнародно-правові акти щодо поводження з ув'язненими та їх імплементація в кримінально-виконавче законодавство України.

Історія, етапи та чинники розвитку кримінально-виконавчого законодавства України. Загальна характеристика періодів становлення та розвитку кримінально-виконавчого законодавства України.

Основні міжнародні нормативно-правові акти та міжнародне співробітництво у галузі виконання покарань. Види зарубіжних пенітенціарних систем та їх основні характеристики: пенсільванська (філадельфійська), оборонська, англійська прогресивна (поступова), ірландська, система реформаторів, женеvська (обурнська).

Тема 3. Правовий статус засуджених.

Поняття та зміст правового статусу засуджених. Обмеження здійснення конституційних і цивільних прав і обов'язків засуджених. Вплив виду установи виконання покарань, де утримується засуджений, на його правовий статус.

Зміст суб'єктивних прав та законних інтересів засуджених. Право засуджених на особисту безпеку та порядок його забезпечення. Правовий статус засуджених, які відбувають покарання у виді позбавлення волі. Правовий статус засуджених до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.

Основні обов'язки засуджених та їх зміст.

Правовий статус засуджених іноземних громадян та осіб без громадянства.

Правові наслідки відбування покарання.

Тема 4. Органи і установи виконання покарань.

Загальна характеристика та поняття кримінально-виконавчої системи України. Державна кримінально-виконавча служба України та її структура.

Поняття та види органів і установ виконання покарань, їх місце у системі державних органів, які запобігають злочинності. Завдання органів і установ кримінально-виконавчої системи України, принципи їх організації та діяльності. Класифікація установ, що виконують покарання. Персонал органів і установ виконання покарань.

Органи виконання покарань. Державна пенітенціарна служба України як центральний орган виконавчої влади в сфері виконання покарань, його завдання, функції та структура. Територіальні органи

управління Державної пенітенціарної служби України. Кримінально-виконавча інспекція, її функції компетенція.

Види виправних колоній. Виправні колонії мінімального, середнього та максимального рівнів безпеки. Особливості устаткування виправних колоній.

Виховні колонії. Особливості устаткування виховних колоній.

Інші державні органи, що виконують кримінальні покарання, не пов'язані з ізоляцією засуджених.

Взаємодія органів і установ виконання покарань з іншими правоохоронними органами.

Тема 5. Нагляд і контроль за виконанням кримінальних покарань. Участь громадськості у виправленні в ресоціалізації засуджених.

Поняття та види контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань в Україні.

Міжнародний контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань та форми його здійснення.

Державний контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань, форми його здійснення та види: контроль органів державної влади, судовий контроль, відомчий контроль. Прокурорський нагляд за дотриманням законності в установах виконання покарань.

Відомчий контроль та його види: попередній або превентивний, поточний або активний та заключний. Методи організації і здійснення контролю. Стадії контрольної діяльності. Основні форми контролю: поточний або оперативний, зональний, інспекторський.

Громадський контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань. Участь громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених та її форми: спостережні комісії, служби у справах дітей, патронажні служби, ради громадськості, піклувальні ради, батьківські комітети, методичні ради, громадські вихователі, шефи, релігійні організації.

Змістовий модуль II. Правове регулювання відносин виконання покарань та звільнення від виконання покарання.

Тема 6. Виконання покарання, не пов'язаних з позбавленням волі.

Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді штрафу. Заміна штрафу при неможливості його сплати і наслідки у випадку злісного ухилення від його сплати.

Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу. Правові наслідки позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.

Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Обов'язки засуджених до позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Відповідальність за невиконання вироку суду про позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді громадських робіт. Органи, які виконують громадські роботи, їх задачі, функції та компетенція. Відповідальність засуджених до громадських робіт за порушення порядку і умов відбування покарання.

Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді виправних робіт. Органи, які виконують виправні роботи, їх задачі, функції і компетенція. Порядок утримання з заробітної плати засуджених до виправних робіт. Заходи заохочення і стягнення, що застосовуються до осіб, засуджених до виправних робіт. Відповідальність за порушення порядку і умов відбування виправних робіт і за злісне ухилення від їх відбування.

Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді службового обмеження для військовослужбовців. Органи, які виконують покарання у виді службового обмеження для військовослужбовців, їх задачі та функції. Переміщення засудженого військовослужбовця по службі.

Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді конфіскації майна. Органи, які виконують покарання у виді конфіскації майна, їх задачі та функції. Перелік майна, яке не підлягає конфіскації. Обов'язки третіх осіб у відношенні майна, яке підлягає конфіскації. Передача конфіскованого майна фінансовим органам. Дії державного виконавця по виконанню вироку суду про конфіскацію майна.

Виконання покарання у виді арешту. Місця відбування покарання у виді арешту. Залучення осіб, засуджених до арешту, до праці. Заходи заохочення та стягнення, що застосовуються до осіб, засуджених до

арешту. Особливості відбування арешту засудженими військовослужбовцями.

Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді обмеження волі. Особливості направлення засуджених до обмеження волі у виправні центри. Залучення засуджених до праці й умови їх праці. Заходи заохочення і стягнення, які застосовуються до осіб, засуджених до обмеження волі.

Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді тримання військовослужбовців в дисциплінарному батальйоні. Направлення і прийом засуджених військовослужбовців до дисциплінарної військової частини. Порядок і умови виконання покарання у виді тримання військовослужбовців в дисциплінарному батальйоні. Заходи заохочення і стягнення, які застосовуються до засуджених військовослужбовців.

Тема 7. Виконання покарання у виді позбавлення волі.

Поняття та сутнісні ознаки позбавлення волі. Форми позбавлення волі. Види кримінальних покарань, пов'язаних з позбавленням волі.

Попереднє ув'язнення під варту – правова природа, підстави, порядок виконання.

Визначення виду установи виконання покарань (УВП) та місця відбування покарання. Правові підстави прийому засуджених до установ, що виконують покарання. Порядок направлення, прийому та реєстрації засуджених до УВП комісією і черговим помічником начальника колонії. Розподіл засуджених в УВП.

Поняття та значення обліку засуджених в УВП. Види обліку засуджених. Єдина система реєстрації і централізованого обліку арештованих і засуджених. Особова справа засудженого, її зміст, порядок ведення та збереження.

Поняття режиму. Функції та цілі режиму, його каральне та виховне значення. Основні вимоги і правила режиму в УВП. Розпорядок дня: його зміст і організація. Види і правила проведення побачень засуджених із родичами, близькими та іншими особами. Одержання засудженими посилок, передач і бандеролей, листування засуджених. Пересування засуджених без конвою і без супроводу. Порядок надання засудженим права пересування без конвою і без супроводу за межами колонії.

Засоби забезпечення режиму в УВП, їх правова природа і загальна характеристика. Охорона засуджених. Порядок і форми проведення обшуків засуджених. Застосування заходів переконання і примусу,

заохочення і стягнення до засудженого. Заходи безпеки. Підстави, порядок і умови застосування до засуджених наручників, гамівної сорочки або зброї.

Зміна умов тримання засуджених в період відбування покарання у виді позбавлення волі. Особи, до яких застосовується зміна умов тримання. Порядок та підстави зміни умов тримання засуджених.

Право засуджених на працю. Порядок залучення засуджених до праці.

Поняття соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі. Завдання соціально-виховної роботи із засудженими в місцях позбавлення волі. Основні форми і методи соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.

Система заходів стягнення, які застосовуються до засуджених. Підстави застосування заходів стягнення. Порядок накладення стягнень на засуджених. Компетенція посадових осіб кримінально-виконавчих установ щодо накладення стягнень на засуджених.

Місце заходів заохочення в системі заходів виправлення засуджених. Класифікація заходів заохочення. Підстави застосування заходів заохочення. Порядок застосування заходів заохочення до засуджених.

Медичне обслуговування засуджених. Лікувальні установи у місцях позбавлення волі. Підстави і порядок прийому засуджених до лікувальних установ.

Матеріально-побутове забезпечення засуджених.

Тема 8. Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми.

Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками. Проживання жінок, засуджених до позбавлення волі, за межами виправної колонії.

Особливості та види кримінальних покарань які застосовуються до неповнолітніх. Порядок і умови виконання покарань щодо неповнолітніх засуджених. Заходи заохочення та стягнення, які застосовуються до неповнолітніх.

Порядок та підстави переведення засуджених з виховної колонії до виправної колонії. Залишення у виховних колоніях засуджених, які досягли вісімнадцятирічного віку. Участь громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених неповнолітніх. Взаємодія адміністрації виховної колонії зі службою у справах неповнолітніх. Діяльність піклувальної ради при виховних колоніях.

Праця засуджених до позбавлення волі жінок і неповнолітніх. Підстави застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і зброї до неповнолітніх і засуджених жіночої статі.

Тема 9. Виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.

Загально-правові засади виконання покарання у виді довічного позбавлення волі. Місця відбування покарання у виді довічного позбавлення волі. Порядок і умови виконання та відбування покарання у виді довічного позбавлення волі.

Правовий статус засуджених до довічного позбавлення волі. Зміна умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі. Право засуджених до довічного позбавлення волі звернутися з клопотанням про помилування.

Залучення до праці засуджених до довічного позбавлення волі.

Особливості виконання та відбування покарання жінками, засудженими до покарання у виді довічного позбавлення волі.

Тема 10. Звільнення від виконання покарання. Допомога особам, які звільнені від відбування покарання, контроль і нагляд за ними.

Правові підстави та порядок звільнення від відбування покарання у виді позбавлення волі.

Звільнення в зв'язку з відбуттям призначеного судом строку покарання.

Звільнення на підставі закону про амністію та акту про помилування. Види амністії. Категорії осіб, щодо яких не застосовується амністія. Порядок виконання закону про амністію. Порядок виконання указу Президента України про помилування. Види помилування.

Звільнення у зв'язку зі скасуванням вироку, закриттям кримінальної справи, закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.

Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Категорії осіб, щодо яких застосування умовно-дострокового звільнення від покарання заборонено.

Звільнення на підставі хвороби. Подання до дострокового звільнення від покарання осіб, які захворіли на хронічну душевну чи іншу тяжку хворобу, що перешкоджає подальшому виконанню покарання.

Інші підстави звільнення від відбування покарання.

Підготовча робота до звільнення засуджених. Вибір місця проживання для звільнених та їх працевлаштування. Порядок і час звільнення. Документи, які оформлюються при звільненні. Надання матеріальної допомоги звільненим від покарання. Оплата проїзду, забезпечення харчуванням, одягом, взуттям і грошовою допомогою. Зв'язок адміністрації установи виконання покарання зі звільненими. Порядок повідомлення відділам внутрішніх справ про осіб, які відбули покарання.

Післяпенітенціарний вплив і заходи соціальної адаптації щодо звільнених. Нагляд і контроль за звільненими. Організаційно-правове забезпечення і порядок виконання адміністративного нагляду за звільненими з місць позбавлення волі. Категорії осіб, щодо яких встановлюється адміністративний нагляд. Підстави й порядок припинення адміністративного нагляду. Загальні правила адміністративного нагляду. Громадський нагляд за поведінкою звільнених. Підстави встановлення громадського нагляду за поведінкою звільнених.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Кримінально-виконавче право» для студентів денної форми
навчання за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство»

№ з/п	Назва розділу, модуля, теми	Кількість годин за видами занять					
		Разом	аудиторні			позааудиторні	
			лекції	семінарські	практичні	індивідуально-консультативна робота	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль I. Загальні засади кримінально-виконавчого права							
1	Поняття, предмет та система кримінально-виконавчого права	10	2	2	-	1	5
2	Джерела кримінально-виконавчого права. Міжнародне співробітництво у галузі виконання покарань	10	2	2	-	1	5
3	Правовий статус засуджених	10	2	2	-	1	5
4	Органи і установи виконання покарань	13	2	4	-	2	5
5	Нагляд і контроль за виконанням кримінальних покарань. Участь громадськості у виправленні в ресоціалізації засуджених	13	2	4	-	2	5
Змістовий модуль II. Правове регулювання відносин виконання покарань та звільнення від виконання покарання							
6	Виконання покарання, не пов'язаних з позбавленням волі	11	2	4	-	1	4
7	Виконання покарання у виді позбавлення волі	11	2	4	-	1	4
8	Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми	9	-	2	-	2	5
9	Виконання покарання у виді довічного позбавлення волі	9	2	2	-	1	4
10	Звільнення від виконання покарання. Допомога особам, які звільнені від відбування покарання, контроль і нагляд за ними	12	2	4	-	2	4
	Разом годин	108	18	30	-	14	46

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМАСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
«КРИМІНАЛЬНО - ВИКОНАВЧЕ ПРАВО»**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Загальні засади кримінально-виконавчого права.

Тема 1. Поняття, предмет та система кримінально-виконавчого права.

Методичні рекомендації до вивчення теми

Головна мета вивчення теми полягає у з'ясуванні сутності кримінально-виконавчого права, його місця в системі інших правових явищ. Тому насамперед доцільно зосередитись на опрацюванні змісту низки понять і осмисленні логічних зв'язків між ними.

Опрацьовуючи дану тему, студентам необхідно засвоїти опорні категорії, що мають важливе логічне і методологічне значення для правильного сприйняття і розуміння навчального матеріалу. Такими основними поняттями, зокрема, є:

Юридична політика – це принципи і цілі, які держава проводить у житті при створенні і застосуванні права, його норм, у діяльності юридичних установ, у формуванні й розвитку правосвідомості населення.

Політика в сфері виконання покарань визначає цілі, принципи, стратегію, напрямки діяльності органів і установ виконання покарань, її основні форми й методи.

Кримінально-виконавча політика – це а) позначення державної доктрини саме в царині виконання покарань і її реалізації на практиці у вигляді застосування державного примусу до засуджених, що виявляється в обмеженні їхніх прав і свобод; б) найменування галузі наукових знань, що становлять теоретико-пізнавальну категорію.

Кримінально-виконавче право є сукупністю забезпечених силою державного примусу загальнообов'язкових норм, що регламентують діяльність органів та установ виконання покарань, визначають порядок виконання й умови відбування покарань, регулюють правовідносини, що виникають у сфері виконання покарань. Кримінально-виконавче право являє собою самостійну галузь права, що характеризується власним предметом і методом правового регулювання, а також системою норм. Разом із тим, як вважає відомий вчений Степанюк А.Х., норми кримінально-виконавчого права є похідними від

норм кримінального права; визначаючи процедуру виконання-відбування покарань, вони виконують допоміжну роль у реалізації інституту покарання, визначену матеріальними кримінально-правовими нормами.

Виконання покарань полягає у застосуванні адміністрацією органів та установ виконання покарань до засуджених державного примусу, тобто в процедурі обмеження їх прав та свобод, які є змістом покарань, визначених Кримінальним кодексом України.

Відбування покарання є забезпеченим державним примусом правовим станом засудженого, що настає після того, як обвинувальний вирок суду набрав законної сили, і полягає у підпорядкуванні поведінки засудженого обмеженням прав та свобод, передбачених у Кримінальним кодексом України відповідними покараннями. Відбування покарання можливе у межах кримінально-виконавчих правовідносин, що виникають між адміністрацією органів та установ виконання покарань та засудженими.

Суб'єктом виконання покарання виступає адміністрація органів і установ виконання покарань.

Суб'єктом відбування покарання є засуджений.

Мета кримінально-виконавчої діяльності – покарання винної особи.

Засобами кримінально-виконавчої діяльності є правові (норми кримінально-виконавчого права) і матеріально-предметні засоби (будівлі місць позбавлення волі, захисні спорудження, система охорони, сигналізації і т. ін.).

Учасники кримінально-виконавчої діяльності – це ті особи, що причетні до цього різновиду діяльності, мають контакти з адміністрацією і засудженими, однак не наділені повноваженнями реалізації кари, застосування примусових заходів.

Кримінально-виконавчі правовідносини – це врегульовані нормами кримінально-виконавчого законодавства взаємовідносини, які виникають, змінюються і припиняються між суб'єктами та іншими учасниками з приводу виконання та відбування покарання.

Метод правового регулювання кримінально-виконавчого права – імперативний метод, що припускає нерівність суб'єктів виконання й відбування покарання.

Принципи кримінально-виконавчого права є виразом головного, основного в даній галузі права, вони відображають стратегічну тенденцію його розвитку, показуючи, на що воно зорієнтовано. Сформульовані спочатку наукою кримінально-виконавчого права правові принципи, об'єктивуючись у кримінально-виконавчому законодавстві, виходять за межі сучасних наукових уявлень і, набуваючи нормативно-правових

характеристик, одержують широке соціально-правове значення. Принципи кримінально-виконавчого права покликані відігравати значну роль у формоутворенні кримінально-виконавчого законодавства й відповідної галузі права як соціальної реальності.

Наука кримінально-виконавчого права є тією галуззю знань, що ґрунтується на фундаментальних теоретичних розробках теорії виконання покарань із дослідженням сутності кримінально-виконавчої діяльності та заглибленням в об'єкт дослідження, характеристикою основного й другорядних напрямків діяльності органів та установ виконання покарань.

Засвоївши та проаналізувавши опорні категорії, студенти повинні ґрунтовно опрацювати рекомендовані нормативні і літературні джерела та вивчити питання щодо предмету та методу правового регулювання кримінально-виконавчого права; системи кримінально-виконавчого права України; особливостей кримінально-виконавчих правовідносин; кримінально-виконавчої політики як форми єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань; основних напрямків кримінально-виконавчої політики; системи принципів кримінально-виконавчого права України; особливостей науки кримінально-виконавчого права, її предмету та методологічної основи.

Лекційне заняття

План

1. Поняття, предмет і метод правового регулювання кримінально-виконавчого права.
2. Система кримінально-виконавчого права України.
3. Поняття та особливості кримінально-виконавчих правовідносин.

Практичне заняття

Питання для обговорення

1. Поняття, предмет і метод правового регулювання кримінально-виконавчого права.
2. Система кримінально-виконавчого права України.
3. Поняття та особливості кримінально-виконавчих правовідносин.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Кримінально-виконавча політика як форма єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.

2. Основні напрямки кримінально-виконавчої політики.
3. Система принципів кримінально-виконавчого права України. Класифікація принципів кримінально-виконавчого права.
4. Наука кримінально-виконавчого права, її предмет та методологічна основа.

Основні терміни та поняття: норма права, галузь права, інститут права, джерела права, нормативно-правовий акт, правовідносини, система права, кримінально-виконавче право, предмет кримінально-виконавчого права, метод кримінально-виконавчого права, система кримінально-виконавчого права України, принципи кримінально-виконавчого права, кримінально-виконавчі правовідносини, наука кримінально-виконавчого права.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.

3. Розробити структурно-логічну схему «Принципи кримінально-виконавчого права».

4. Виконати тестові завдання:

1. Система правових норм, що регулюють своїм особливим методом певну сферу якісно однорідних суспільних відносин – це:

- а) інститут права;
- б) галузь права;
- в) система права;
- г) правова система.

2. Галузь знань, що ґрунтується на фундаментальних теоретичних розробках теорії виконання покарань із дослідженням сутності кримінально-виконавчої діяльності та заглибленням в об'єкт дослідження, характеристикою основного й другорядних напрямків діяльності органів та установ виконання покарань – це:

- а) наука кримінально-виконавчого права;
- б) навчальна дисципліна «Кримінально-виконавче право»;
- в) система кримінально-виконавчого права;
- г) методологія кримінально-виконавчого права.

3. Кримінально-виконавче право – це:

- а) галузь права, наука та навчальна дисципліна;

- б) методологія викладання права;
- в) наукова дисципліна;
- г) методика викладання права.

4. Принципи і цілі, які держава проводить у життя при створенні і застосуванні права, його норм, у діяльності юридичних установ, у формуванні й розвитку правосвідомості населення – це:

- а) юридична політика;
- б) юридичні принципи;
- в) система права;
- г) методологія права.

5. Політика, що визначає цілі, принципи, стратегію, напрямки діяльності органів і установ виконання покарань, її основні форми й методи – це:

- а) економічна політика;
- б) політика в сфері виконання покарань;
- в) система покарань;
- г) виконавчі відносини.

Джерела і література:

№№ 1, 5-7, 55-56, 64, 82-85, 99-100, 105, 110.

Тема 2. Джерела кримінально-виконавчого права. Міжнародне співробітництво у галузі виконання покарань.

Методичні рекомендації до вивчення теми

Вивчення цієї теми має бути спрямоване насамперед на аналіз правових джерел, на яких базується кримінально-виконавче право у правовій системі України; етапів та чинників розвитку кримінально-виконавчого законодавства України, а також особливостей міжнародного співробітництва у галузі виконання покарань.

Опрацьовуючи тему, студентам необхідно засвоїти опорні категорії, що мають важливе логічне і методологічне значення для правильного сприйняття і розуміння навчального матеріалу. Такими основними поняттями, зокрема, є:

Джерело права визначається у декількох аспектах: як джерело виникнення права як соціальної категорії. У значенні джерел права характеризують пам'ятки історії, літописи, судові справи та звичаї, що існували історично, мають юридичний зміст та визначають основні напрями становлення права конкретної держави; у генетичному розумінні джерело права характеризують як умови формування права,

тобто фактори правотворчості та загальнолюдські цінності, що безпосередньо впливають на процес формування та функціонування права. Фактори, що обумовили появу права, поділяють на матеріальні (потреби суспільства, обумовлені соціально-економічними потребами його розвитку) і ідеологічні (система уявлень суб'єктів про те, яким має бути право); джерело права у юридичному значенні визначають як спосіб зовнішнього прояву права. Це текстуальні джерела права, які можна поділити на первинні (котрі є підставою для виникнення суб'єктивних прав і юридичних обов'язків: нормативно-правові акти, нормативно-правові договори, правові прецеденти, релігійні норми, правові звичаї) і похідні (уточнюють зміст первинних: судова та адміністративна практика); діяльність суб'єктів суспільних відносин, в результаті якої реалізуються їх потреби і задовольняються інтереси.

Джерела кримінально-виконавчого права – це акти органів влади або інших уповноважених органів держави, які містять норми кримінально-виконавчого права.

Норма права – це загальнообов'язкове правило поведінки, сформоване в суспільстві відповідно до визнаної в ньому справедливої міри свободи і рівності та формально визначене (встановлене чи санкціоноване) і забезпечене державою з метою регулювання, охорони та захисту суспільних відносин.

Норми кримінально-виконавчого права – це загальнообов'язкові правила поведінки, які знаходять своє відображення у нормативно-правових актах і регулюють суспільні відносини, що виникають в процесі виконання (відбування) кримінальних покарань.

Нормативно-правовий акт – це офіційний письмовий документ, прийнятий чи виданий уповноваженим на це суб'єктом нормотворення у визначеній законодавством формі та за встановленою законодавством процедурою, який спрямовано на регулювання суспільних відносин, містить нормативні приписи, розрахований на багаторазове застосування й дія якого не вичерпується одноразовим виконанням.

Закони – це: в матеріальному змісті – усі правові акти, в яких містяться приписи, розраховані на невизначене коло осіб; у формальному змісті – правові акти, що прийняті в особливому порядку законодавчою владою (закони; міжнародні договори, затверджені законами).

Система законодавства – це цілісний і погоджений комплекс нормативно-правових приписів, що містяться в законах і розподілені

залежно від предмета і метода правового регулювання по галузях та інститутах законодавства.

Кримінально-виконавче законодавство – це система нормативно-правових актів, що містять норми кримінально-виконавчого права. Це нормативно-правові акти органів влади і управління (джерела), які регулюють весь комплекс суспільних відносин, що виникають з приводу та у процесі виконання й відбування кримінальних покарань та застосування до засуджених засобів виправлення і ресоціалізації.

Міжнародні стандарти поведження із засудженими – це прийняті на міжнародному рівні норми, принципи і рекомендації в галузі виконання покарань і діяльності органів і установ виконання покарань.

Засвоївши та проаналізувавши опорні категорії, студенти повинні ґрунтовно опрацювати рекомендовані нормативні і літературні джерела та вивчити питання щодо системи джерел кримінально-виконавчого права; історії, етапів та чинників розвитку кримінально-виконавчого законодавства України; основних міжнародних нормативно-правових актів та міжнародного співробітництва у галузі виконання покарань; видів зарубіжних пенітенціарних систем та їх основних характеристик.

Особливу увагу студенти мають звернути на опрацювання та аналіз *Кримінально-виконавчого кодексу України від 11 липня 2003 р., Законів України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» від 23 червня 2005 р., «Про попереднє ув'язнення» від 30 червня 1993 р., «Про застосування амністії в Україні» від 1 жовтня 2006 р., «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» від 17 березня 2011 р., «Про чисельність Державної кримінально-виконавчої служби України» від 2 березня 2000 р., «Положення про Державну пенітенціарну службу України» затвердженого Указом Президента України від 6 квітня 2011 р. № 394; міжнародних нормативно-правових актів: Загальної декларації прав людини від 10 грудня 1948 року, Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання від 10 грудня 1984 р., Мінімальних стандартних правил поведження з в'язнями від 30 серпня 1955 р., Європейських пенітенціарних Правил від 12 лютого 1987 р., Мінімальних стандартних правил Організації Об'єднаних Націй щодо заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) від 14 грудня 1990 р., Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку від 17 грудня 1979 р., Мінімальних стандартних правил*

Організації Об'єднаних Націй, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила) від 29 листопада 1985 р., Зводу принципів захисту всіх осіб, що піддаються затриманню чи ув'язненню в якій би то не було формі від 9 грудня 1988 р. та інших.

Лекційне заняття

План

1. Система джерел кримінально-виконавчого права.
2. Історія, етапи та чинники розвитку кримінально-виконавчого законодавства України.
3. Основні міжнародні нормативно-правові акти та міжнародне співробітництво у галузі виконання покарань.

Практичне заняття

Питання для обговорення

1. Система джерел кримінально-виконавчого права.
2. Історія, етапи та чинники розвитку кримінально-виконавчого законодавства України.
3. Основні міжнародні нормативно-правові акти та міжнародне співробітництво у галузі виконання покарань.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Поняття, завдання та мета кримінально-виконавчого законодавства України.
2. Загальна характеристика періодів становлення та розвитку кримінально-виконавчого законодавства України.
3. Види зарубіжних пенітенціарних систем та їх основні характеристики.

Основні терміни та поняття: джерела права, закон, підзаконний нормативно-правовий акт, джерела законодавства, система законодавства, кримінально-виконавче законодавство України, принципи кримінально-виконавчого законодавства, система джерел кримінально-виконавчого права, етапи розвитку кримінально-виконавчого законодавства України.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою та підготувати опорний конспект питань теми для обговорення на

семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми.

3. Розробити структурно-логічну схему «Джерела кримінально-виконавчого права».

4. Виконати тестові завдання:

1. Загальнообов'язкове правило поведінки, сформоване в суспільстві відповідно до визнаної в ньому справедливої міри свободи і рівності та формально визначене (встановлене чи санкціоноване) і забезпечене державою з метою регулювання, охорони та захисту суспільних відносин – це:

- а) норма права;
- б) метод права;
- в) юридичні принципи;
- г) методологія права.

2. Частиною національного законодавства України стають:

- а) всі міжнародні договори України;
- б) чинні міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України;
- в) міжнародні договори, підписані Президентом України;
- г) міжнародні договори, укладені Кабінетом Міністрів України.

3. Конституцію України було прийнято у:

- а) 1992 р.;
- б) 1999 р.;
- в) 1996 р.;
- г) 1998 р.

4. Кримінально-виконавчий кодекс України було прийнято в:

- а) 2001 р.;
- б) 2003 р.;
- в) 1997 р.;
- г) 1995 р.

5. Цілісний і погоджений комплекс нормативно-правових приписів, що містяться в законах і розподілені залежно від предмета і метода правового регулювання по галузях та інститутах законодавства – це:

- а) система законодавства;
- б) система права;
- в) правова система;
- г) підсистема права.

Джерела і література:

№№ 1-56, 82-85.

Тема 3. Правовий статус засуджених.

Методичні рекомендації до вивчення теми

Відносини, які є предметом вивчення кримінально-виконавчого права, пов'язують суб'єктів кримінально-виконавчого права між собою та з іншими суб'єктами права. Юридичний зміст таких правовідносин утворюють права та обов'язки їх учасників. Систему суб'єктивних юридичних прав і юридичних обов'язків суб'єкта права називають його правовим статусом. Тож головна мета вивчення теми, яку потрібно реалізувати у процесі опрацювання рекомендованих нормативних і літературних джерел, полягає у з'ясуванні загальних засад правового статусу засуджених осіб.

Опрацьовуючи вказану тему, студентам необхідно засвоїти опорні категорії, що мають важливе логічне і методологічне значення для правильного сприйняття і розуміння навчального матеріалу. Такими основними поняттями, зокрема, є:

Правовий статус – це юридично закріплене положення особи в державі й суспільстві. В правовій доктрині виділяється декілька видів правового статусу: загальний, або конституційний, статус людини і громадянина; спеціальний, або родовий, статус окремих категорій громадян; індивідуальний статус громадянина; статус іноземців, осіб без громадянства, осіб із подвійним громадянством; галузеві правові статуси особи (кримінально-процесуальний та ін.).

Правовий статус засуджених являє собою різновид спеціального статусу, який, у свою чергу, поділяється на правові статуси осіб, які відбувають різні види кримінальних покарань (громадські роботи, виправні роботи, арешт, позбавлення волі та ін.). На думку Степанюка А.Х., у найбільш загальному вигляді правовий статус засуджених можна визначити як засновану на загальному статусі громадян України і закріплену в нормативно-правових актах різних галузей права сукупність їх прав, законних інтересів і обов'язків, що залежать від призначеного виду кримінального покарання та поведінки в період його відбування.

Зміст правового статусу засуджених, як окремі елементи, складають їх суб'єктивні права, законні інтереси та обов'язки.

Суб'єктивні права засудженого – це закріплена законом і гарантована державою можливість певної поведінки засудженого або користування ним певними соціальними благами, що забезпечується юридичними обов'язками посадових осіб органів і установ виконання покарань, інших суб'єктів правовідносин, що виникають при цьому.

Законні інтереси засуджених – це закріплені в правових нормах конкретної дії прагнення засуджених до володіння тими чи іншими благами, які задовольняються, як правило, за результатом оцінки посадовими особами органів виконання покарань чи адміністрацією установ виконання покарань, прокуратурою, судом поведінки засудженого під час відбування покарання. Зміст законного інтересу включає наступні елементи: прагнення отримати передбачене законом матеріальне чи духовне соціальне благо (отримання додаткових посилок чи передач, короткострокових чи тривалих побачень, дозволу на додаткову телефонну розмову, переведення до дільниці соціальної адаптації тощо). Такі блага вказуються у правових нормах у якості мети, для досягнення якої необхідні відповідні юридичні факти та позитивна оцінка поведінки засудженого суб'єктами чи учасниками кримінально-виконавчих відносин; можливість клопотати перед посадовими особами органів виконання покарань чи адміністрацією установ виконання покарань, прокуратурою, судом про їх відповідні дії щодо реалізації законних інтересів; можливість звертатися до компетентних органів за захистом законних інтересів. Таке звернення не означає автоматичного задоволення клопотання, проте означає, що законні інтереси, як і суб'єктивні права, гарантуються державою.

Юридичні обов'язки засуджених – це встановлена в зобов'язуючих і забороняючих нормах права міра необхідної поведінки засудженого під час відбування покарання, яка забезпечує досягнення цілей покарання, підтримання правопорядку під час його відбування, дотримання прав і законних інтересів як самого засудженого, так і інших осіб. Зміст юридичних обов'язків складають такі елементи: необхідність вчинення певних дій; необхідність утримання від встановлених законом дій.

Громадянин України – особа, яка набула громадянство України в порядку, передбаченому законами України та міжнародними договорами України.

Іноземець – особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав.

Особа без громадянства – особа, яку жодна держава відповідно до свого законодавства не вважає своїм громадянином.

Іноземці та особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах, – іноземці та особи без громадянства, які в установленому законодавством чи міжнародним договором України порядку в'їхали в Україну та постійно або

тимчасово проживають на її території, або тимчасово перебувають в Україні.

Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, – іноземці та особи без громадянства, які отримали посвідку на постійне проживання, якщо інше не встановлено законом.

Іноземці та особи без громадянства, які тимчасово перебувають на території України, – іноземці та особи без громадянства, які перебувають на території України протягом дії візи або на період, установлений законодавством чи міжнародним договором України, або якщо строк їх перебування на території України продовжено в установленому порядку.

Іноземці та особи без громадянства, які тимчасово проживають в Україні, – іноземці та особи без громадянства, які отримали посвідку на тимчасове проживання, якщо інше не встановлено законом.

Засвоївши та проаналізувавши опорні категорії, студенти повинні ґрунтовно опрацювати рекомендовані нормативні і літературні джерела та вивчити питання щодо змісту правового статусу засуджених; змісту суб'єктивних прав та законних інтересів засуджених; основних обов'язків засуджених та їх змісту; обмежень здійснення конституційних і цивільних прав і обов'язків засуджених; впливу виду установи виконання покарань, де утримується засуджений, на його правовий статус; правового статусу засуджених іноземних громадян та осіб без громадянства; правових наслідків відбування покарання.

Особливу увагу студенти мають звернути на опрацювання та аналіз гл. 2 «Правовий статус засуджених» Кримінально-виконавчого кодексу України, Законів України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р., «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 4 лютого 1994 р.

Лекційне заняття

План

1. Поняття та зміст правового статусу засуджених.
2. Зміст суб'єктивних прав та законних інтересів засуджених.
3. Основні обов'язки засуджених та їх зміст.

Практичне заняття

Питання для обговорення

1. Поняття та зміст правового статусу засуджених.
2. Зміст суб'єктивних прав та законних інтересів засуджених.

3. Основні обов'язки засуджених та їх зміст.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Обмеження здійснення конституційних і цивільних прав і обов'язків засуджених.
2. Вплив виду установи виконання покарань, де утримується засуджений, на його правовий статус.
3. Правовий статус засуджених іноземних громадян та осіб без громадянства.
4. Правові наслідки відбування покарання.

Основні терміни та поняття: правовий статус, правовий статус засуджених, зміст правового статусу засуджених, суб'єктивні права засуджених, законні інтереси засуджених, конституційні права засуджених, цивільні права засуджених, конституційні обов'язки засуджених, цивільні обов'язки засуджених, громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.

3. Розробити структурно-логічну схему «Правові наслідки відбування покарання».

4. Виконати тестові завдання:

1. Закон України «Про громадянство України» було прийнято у:

- а) 2001 р.;
- б) 1998 р.;
- в) 1991 р.;
- г) 2003 р.

2. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» було прийнято у:

- а) 2005 р.;
- б) 1994 р.;
- в) 1991 р.;
- г) 2007 р.

3. Суд, який розглядає апеляції на рішення судів першої інстанції, що не набрали законної сили, з вирішенням питання про законність і обґрунтованість оскаржуваних рішень – це:
- а) суд першої інстанції;
 - б) третейський суд;
 - в) суд апеляційної інстанції;
 - г) оперативний суд.
4. Різновид спеціального статусу, який, у свою чергу, поділяється на правові статуси осіб, які відбувають різні види кримінальних покарань – це:
- а) правовий статус засуджених;
 - б) правовий статус державного виконавця;
 - в) загальний правовий статус;
 - г) правовий статус підозрюваних.
5. Особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав – це:
- а) особа без громадянства;
 - б) громадянин України;
 - в) апатрид;
 - г) іноземець.

Джерела і література:

№№ 1, 5-8, 12,15, 18, 30 -56, 65, 82-85.

Тема 4. Органи і установи виконання покарань.

Методичні рекомендації до вивчення теми

Об'єктом вивчення в цій темі навчальної дисципліни є правовий статус органів та установ виконання покарань в Україні. Головна мета вивчення теми, яку потрібно реалізувати у процесі опрацювання рекомендованих нормативних і літературних джерел, полягає у з'ясуванні загальних засад правового статусу органів та установ виконання покарань в Україні, зокрема Державної кримінально-виконавчої служби України та Державної пенітенціарної служби України.

Опрацьовуючи вказану тему, студентам необхідно засвоїти опорні категорії, що мають важливе логічне і методологічне значення для правильного сприйняття і розуміння навчального матеріалу. Такими основними поняттями, зокрема, є:

Кримінально-виконавча система – це сукупність органів та установ держави, які здійснюють діяльність з виконання кримінальних покарань, наділені спеціальним статусом та перебувають у відносинах субординації між собою.

Державна кримінально-виконавча служба України – це державна служба, яка відповідно до закону здійснює правозастосовні та правоохоронні функції і складається з центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, його територіальних органів управління, кримінально-виконавчої інспекції, установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, воєнізованих формувань, навчальних закладів, закладів охорони здоров'я, підприємств установ виконання покарань, інших підприємств, установ і організацій, створених для забезпечення виконання завдань Державної кримінально-виконавчої служби України.

Правовою основою діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України є Конституція України, закони України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані відповідно до них нормативно-правові акти Міністерства юстиції України.

Персонал Державної кримінально-виконавчої служби України – особи рядового і начальницького складу (далі - особи рядового і начальницького складу кримінально-виконавчої служби), спеціалісти, які не мають спеціальних звань, та інші працівники, які працюють за трудовими договорами в Державній кримінально-виконавчій службі України (далі - працівники кримінально-виконавчої служби).

Кримінально-виконавча інспекція – це орган, який виконує покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт та здійснює контроль за поведінкою осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням або умовно-достроково, а також звільнених від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.

Державна пенітенціарна служба України (ДПтС України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якої спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції України, входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері виконання кримінальних покарань. ДПтС України у своїй діяльності керується Конституцією

та законами України, актами і дорученнями Президента України та Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства юстиції України, іншими актами законодавства України, дорученнями Міністра юстиції України.

Основними завданнями Державної пенітенціарної служби України є: реалізація державної політики у сфері виконання кримінальних покарань; внесення пропозицій щодо формування державної політики у сфері виконання кримінальних покарань; забезпечення формування системи наглядових, соціальних, виховних та профілактичних заходів, які застосовуються до засуджених та осіб, узятих під варту; контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених і осіб, узятих під варту.

Державна пенітенціарна служба України здійснює свої повноваження безпосередньо та через свої територіальні органи управління в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі або міжрегіональні (повноваження яких поширюються на декілька областей) територіальні органи управління, а також через підпорядковані територіальним органам управління кримінально-виконавчу інспекцію, установи виконання покарань, слідчі ізолятори, воєнізовані формування, навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, підприємства установ виконання покарань, інші підприємства, установи і організації, створені для забезпечення виконання завдань Державної кримінально-виконавчої служби України.

Установами виконання покарань є: арештні доми, кримінально-виконавчі установи, спеціальні виховні установи (виховні колонії), слідчі ізолятори у випадках, передбачених Кримінально-виконавчим кодексом України. *Установи виконання покарань та слідчі ізолятори* утворюються і ліквідуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та виконують функції, передбачені законом та іншими нормативно-правовими актами. Законодавством визначаються особливості відвідування цих установ і слідчих ізоляторів та спеціальні вимоги режиму доступу на їх територію.

Підприємства установ виконання покарань є державними підприємствами, які здійснюють господарську діяльність та професійно-технічне навчання засуджених.

Засвоївши та проаналізувавши опорні категорії, студенти повинні ґрунтовно опрацювати рекомендовані нормативні і літературні

джерела та вивчити питання щодо завдань органів і установ кримінально-виконавчої системи України, принципи їх організації та діяльності; Державної кримінально-виконавчої служби України, Державної пенітенціарної служби України, їх функцій та структури; кримінально-виконавчої інспекції, її функцій, компетенції; взаємодії органів і установ виконання покарань з іншими правоохоронними органами.

Особливу увагу студенти мають звернути на опрацювання та аналіз гл. 3 «Органи і установи виконання покарань» Кримінально-виконавчого кодексу України, Законів України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» від 23 червня 2005 р., «Про чисельність Державної кримінально-виконавчої служби України» від 2 березня 2000 р., «Положення про Державну пенітенціарну службу України», затвердженого Указом Президента України від 6 квітня 2011 р. № 394.

Лекційне заняття

План

1. Загальна характеристика та поняття кримінально-виконавчої системи України.
2. Поняття та види органів і установ виконання покарань.
3. Державна кримінально-виконавча служба України та її структура.
4. Державна пенітенціарна служба України: завдання, функції та структура.

Практичне заняття 1

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика та поняття кримінально-виконавчої системи України.
2. Поняття та види органів і установ виконання покарань.
3. Державна кримінально-виконавча служба України та її структура.
4. Державна пенітенціарна служба України: завдання, функції та структура.

Практичне заняття 2

Питання для обговорення

1. Виправні колонії: загальна характеристика.
2. Виховні колонії: загальна характеристика.
3. Державні органи, що виконують кримінальні покарання, не пов'язані з ізоляцією засуджених.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Завдання органів і установ кримінально-виконавчої системи України, принципи їх організації та діяльності. Класифікація установ, що виконують покарання.
2. Територіальні органи управління Державної пенітенціарної служби України.
3. Кримінально-виконавча інспекція, її функції, компетенція.
4. Взаємодія органів і установ виконання покарань з іншими правоохоронними органами.

Основні терміни та поняття: кримінально-виконавча система України, органи виконання покарань, установи виконання покарань, Державна кримінально-виконавча служба України, Державна пенітенціарна служба України, завдання органів і установ кримінально-виконавчої системи України, принципи організації та діяльності органів і установ кримінально-виконавчої системи України, персонал органів і установ виконання покарань, кримінально-виконавча інспекція, виправні колонії, виховні колонії.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою та підготувати опорний конспект питань теми для обговорення на семінарському занятті.
2. Скласти термінологічний словник до теми.
3. Розробити логічну схему «Структура органів державної кримінально-виконавчої служби в Україні».
4. Виконати тестові завдання:
 1. Юридична практична діяльність виявляється, як правило:
 - а) у подіях;
 - б) у діях;
 - в) у відчуттях;
 - г) у концепціях.
 2. Закон України «Про державну службу» було прийнято у:
 - а) 2002 р.;
 - б) 1993 р.;
 - в) 1998 р.;
 - г) 2011 р.

3. Визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу та його апарату, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень – це:

- а) посада;
- б) професія;
- в) державна діяльність;
- г) державний апарат.

4. Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» було прийнято у:

- а) 2008 р.;
- б) 1997 р.;
- в) 2012 р.;
- г) 2005 р.

5. Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» було прийнято у:

- а) 2008 р.;
- б) 1995 р.;
- в) 2010 р.;
- г) 2005 р.

Джерела і література:

№№ 1, 5-7, 15, 38, 41, 53, 55-56, 57-59, 82-85.

Тема 5. Нагляд і контроль за виконанням кримінальних покарань. Участь громадськості у виправленні в ресоціалізації засуджених.

Методичні рекомендації до вивчення теми

Вивчення теми має бути спрямоване на опрацювання змісту правових відносин щодо нагляду і контролю за виконанням кримінальних покарань, а також участі громадськості у виправленні в ресоціалізації засуджених. Головною метою теми є ознайомлення з відповідними правовими нормами.

Опрацьовуючи дану тему, студентам необхідно засвоїти опорні категорії, що мають важливе логічне і методологічне значення для правильного сприйняття і розуміння навчального матеріалу. Такими основними поняттями, зокрема, є:

Прокурор – посадова особа, яка перебуває на державній службі в органах прокуратури і має повноваження по здійсненню покладених

на прокуратуру функцій та завдань відповідно до встановленої компетенції.

Прокурорський нагляд – вид діяльності спеціально уповноважених органів державної влади, наділених повноваженнями з виявлення порушень законів, вжиття заходів до поновлення порушених прав громадян і юридичних осіб та притягнення винних до відповідальності.

Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань в органах і установах виконання покарань здійснюється Генеральним прокурором України і підпорядкованими йому прокурорами відповідно до Закону України «Про прокуратуру». Предметом прокурорського нагляду є додержання законності під час перебування осіб у місцях тримання затриманих, попереднього ув'язнення, в установах, що виконують покарання або заходи примусового характеру, які призначаються судом, додержання встановленого кримінально-виконавчим законодавством порядку та умов тримання або відбування покарання особами в цих установах, їх прав і виконання ними своїх обов'язків.

Відомчий контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань – це контроль, що здійснюється вищестоящими органами управління і посадовими особами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань.

Громадський контроль за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних покарань – це контроль, що здійснюють спостережні комісії, які діють на підставі цього Кримінально-виконавчого кодексу України та Положення про спостережні комісії, що затверджується Кабінетом Міністрів України. У випадках, встановлених Кримінально-виконавчим кодексом України та законами України, громадський контроль за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних покарань можуть здійснювати об'єднання громадян.

Здійснення соціального захисту дітей і профілактики серед них правопорушень покладається в межах визначеної компетенції на: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері сім'ї та дітей, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сім'ї та дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, відповідні структурні підрозділи обласних, Київської та

Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських і районних у містах рад.

Ресоціалізація – це свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства; повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві.

Соціальна адаптація – процес засвоєння звільненими особами соціального досвіду з метою повернення їх до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві.

Соціальний патронаж – допомога звільненим особам шляхом здійснення комплексу правових, економічних, організаційних, психологічних, соціальних та інших заходів, зокрема надання послуг, спрямованих на їх соціальну адаптацію.

Суб'єкти соціального патронажу – центральні і місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, об'єднання громадян, а також фізичні особи, які здійснюють соціальний патронаж.

Засвоївши та проаналізувавши опорні категорії, студенти повинні ґрунтовно опрацювати рекомендовані нормативні і літературні джерела та вивчити питання щодо поняття та видів контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань в Україні; міжнародного контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань та форми його здійснення; державного контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань, форм його здійснення та видів; громадського контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань; участі громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених та її форм.

Особливу увагу студенти мають звернути на опрацювання та аналіз гл. 4 «Нагляд і контроль за виконанням кримінальних покарань. Участь громадськості у виправленні в ресоціалізації засуджених» Кримінально-виконавчого кодексу України, Законів України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» від 23 червня 2005 р., «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24 січня 1995 р., «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р., «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» від 17 березня 2011 р., «Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини» від 23 грудня 1997 р., «Положення про Державну пенітенціарну службу України», затвердженого Указом Президента України від 6 квітня 2011 р. № 394.

Лекційне заняття

План

1. Поняття та види контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань в Україні.
2. Міжнародний контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань та форми його здійснення.
3. Державний контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань, форми його здійснення та види.
4. Громадський контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань.

Практичне заняття 1

Питання для обговорення

1. Поняття та види контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань в Україні.
2. Міжнародний контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань та форми його здійснення.
3. Державний контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань, форми його здійснення та види.

Практичне заняття 2

Питання для обговорення

1. Контроль органів державної влади, судовий контроль, відомчий контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань.
2. Прокурорський нагляд за дотриманням законності в установах виконання покарань.
3. Громадський контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Відомчий контроль та його види: попередній або превентивний, поточний або активний та заключний.
2. Форми відомчого контролю.
3. Методи організації і здійснення відомчого контролю. Стадії контрольної діяльності.
4. Участь громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених та її форми.

Основні терміни та поняття: контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань, форми контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань, види контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань, контроль органів державної влади, судовий контроль, відомчий контроль, прокурорський нагляд за дотриманням законності в установах виконання покарань, міжнародний контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань, стадії контрольної діяльності, громадський контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань, ресоціалізація засуджених, спостережні комісії, служби у справах дітей, патронажні служби, ради громадськості, піклувальні ради, батьківські комітети, методичні ради, громадські вихователі, шефи, релігійні організації.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.

3. Розробити структурно-логічну схему «Види контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань в Україні».

4. Виконати тестові завдання:

1. Закон України «Про прокуратуру» було прийнято у:

- а) 2001 р.;
- б) 1998 р.;
- в) 1991 р.;
- г) 2003 р.

2. Система процесуальних дій – це:

- а) визначений нормами права порядок діяльності слідчих, адміністративних, судових та інших органів;
- б) нормативний комплекс;
- в) визначений нормами права порядок діяльності випускників юридичних вищих навчальних закладів;
- г) визначений нормами права порядок діяльності суб'єктів практичної юридичної діяльності.

3. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини» було прийнято у:

- а) 2005 р.;
- б) 1993 р.;
- в) 2004 р.;

г) 2007 р.

4.«Положення про Державну пенітенціарну службу України» було затверджене Указом Президента України у:

а) 2007 р.;

б) 2003 р.;

в) 2004 р.;

г) 2011 р.

5.Посадова особа, яка перебуває на державній службі в органах прокуратури і має повноваження по здійсненню покладених на прокуратуру функцій та завдань відповідно до встановленої компетенції – це:

а) прокурор;

б) слідчий;

в) працівник органів внутрішніх справ;

г) робітник.

Джерела і література:

№№ 1, 5-7, 55-56, 67, 69, 82-85.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Правове регулювання відносин виконання покарань та звільнення від виконання покарання.

Тема 6. Виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.

Методичні рекомендації до вивчення теми

Головна мета вивчення теми, яку потрібно реалізувати у процесі опрацювання рекомендованих нормативних і літературних джерел, полягає у з'ясуванні загальних засад правового регулювання виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та особливостей правового регулювання окремих їх видів.

Опрацьовуючи дану тему, студентам необхідно засвоїти опорні категорії, що мають важливе логічне і методологічне значення для правильного сприйняття і розуміння навчального матеріалу. Такими основними поняттями, зокрема, є:

Штраф – це грошове стягнення, що накладається судом у випадках і межах, встановлених в Особливій частині Кримінального кодексу України. Кримінально-виконавчий кодекс України передбачає два правових режими виконання покарання у виді штрафу: добровільне його виконання засудженим і примусове стягнення в процесі виконавчого провадження. Добровільна сплата штрафу полягає у внесенні

засудженим у місячний строк після набрання вироком законної сили суми штрафу в установу банку на спеціальний рахунок і надання до відповідного суду документа, який підтверджує сплату штрафу.

Виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження та примусове виконання рішень інших органів (посадових осіб) – це сукупність дій органів і посадових осіб, визначених у законі, що спрямовані на примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які провадяться на підставах, в межах повноважень та у спосіб, визначених законом України «Про виконавче провадження», іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього закону та інших законів, а також рішеннями, що відповідно до закону підлягають примусовому виконанню.

Виконавчі документи – документи, що підлягають виконанню державною виконавчою службою, зокрема: *виконавчі листи*, що видаються судами, і накази господарських судів, у тому числі на підставі рішень третейського суду та рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті і Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті; *ухвали, постанови судів* у цивільних, господарських, адміністративних справах, кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом; *судові накази; виконавчі написи нотаріусів; посвідчення комісій по трудових спорах*, що видаються на підставі відповідних рішень таких комісій; *постанови органів (посадових осіб)*, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом; *постанови державного виконавця* про стягнення виконавчого збору, витрат, пов'язаних з організацією та проведенням виконавчих дій і накладенням штрафу; *рішення інших органів державної влади*, якщо їх виконання за законом покладено на державну виконавчу службу; *рішення Європейського суду з прав людини з урахуванням особливостей, передбачених законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».*

Покарання у вигляді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу є додатковим покаранням і призначається тільки тим особам, які мають ці звання, ранги, чини або кваліфікаційний клас у разі вчинення ними тяжкого або особливо тяжкого злочину. Покарання у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу є безстроковим, оскільки час його

застосування не обмежений у законі будь-якими межами і навіть після погашення або зняття судимості засуджений не має права претендувати на автоматичне відновлення його в тому званні, ранзі, чині або кваліфікаційному класі, яких він був позбавлений за вироком суду.

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю може бути призначене як основне покарання на строк від двох до п'яти років або як додаткове покарання на строк від одного до трьох років. Це покарання полягає в забороні засудженому займати посаду, яку він займав під час вчинення злочину, та аналогічні посади на державній службі, в органах місцевого самоврядування або при здійсненні певної професійної або іншої діяльності. Каральний потенціал покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю реалізується у двох формах: у формі припинення трудового договору з засудженим, який посідає певну посаду, або анулювання дозволу на заняття певною діяльністю; у формі відмови засудженому в укладенні нового трудового договору на обіймання певної посади або видачі дозволу на заняття певною діяльністю.

Громадські роботи – це вид покарання, сутність якого полягає в тому, що засуджений у вільний від роботи або навчання час безоплатно працює на суспільно-корисних роботах. Встановлюються громадські роботи на строк від 60 до 240 годин, для неповнолітніх – від 30 до 120 годин, і відбуваються не більше ніж 4 години на день для дорослих і 2 години для неповнолітніх. Громадські роботи можуть виконувати лише працездатні особи, тому вони не призначаються інвалідам першої або другої групи, вагітним жінкам, особам, які досягають пенсійного віку, неповнолітнім до 16 років. Не можуть вони також застосовуватися до військовослужбовців строкової служби. Якщо після постановлення вироку засуджений до громадських робіт буде визнаний інвалідом першої, другої групи або досягне пенсійного віку, а жінка стане вагітною, інспекція направляє до суду подання про звільнення їх від подальшого відбування покарання.

Виправні роботи – це вид покарання, який встановлюється на строк від 6 місяців до 2 років і відбувається за місцем роботи засудженого. Із заробітку засудженого до виправних робіт в доход держави відраховується сума у розмірі, встановленому вироком суду, в межах від 10 до 20 відсотків. Виправні роботи не застосовуються до вагітних жінок та жінок, які перебувають у відпустці по догляду за дитиною, до непрацюючих, до осіб, що не досягли 16 років, та тих, що досягли пенсійного віку, а також до військовослужбовців, працівників правоохоронних органів, нотаріусів, суддів, прокурорів, адвокатів,

державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Службові обмеження для військовослужбовців є основним видом покарання, вони призначається у випадках вчинення військовослужбовцями тих злочинів проти військової служби, за які санкціями відповідних статей Кримінального кодексу України таке покарання передбачене. Крім цього, зазначене покарання може призначатися і в тих випадках, коли воно не передбачене санкцією статті Кримінального кодексу України, але суд, зважаючи на обставини справи та особу засудженого, вважає за доцільне замість обмеження чи позбавлення волі на строк не більше ніж два роки призначити військовослужбовцю службові обмеження на той самий строк.

Покарання у виді конфіскації майна полягає в примусовому безоплатному вилученні у власність держави всього або частини майна, яке є власністю засудженого. Якщо конфіскується частина майна, суд повинен зазначити, яка саме частина майна конфіскується, або перелічити предмети, що конфіскуються. Як і покарання у виді штрафу, покарання у виді конфіскації майна належить до майнових покарань, тобто обмеженню підлягають виключно майнові права засуджених.

Покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні призначається військовослужбовцям строкової служби на строк від шести місяців до двох років у тих випадках, якщо це передбачено відповідною санкцією статті Кримінального кодексу України, або в тих випадках, коли суд, враховуючи обставини справи і особу засудженого, вважає за доцільне замінити позбавлення волі на строк не більше двох років триманням в дисциплінарному батальйоні на той самий строк. При цьому кримінальне законодавство встановлює, що зазначене покарання замість позбавлення волі не може застосовуватись до осіб, які вже відбували покарання у виді позбавлення волі.

Засвоївши та проаналізувавши опорні категорії, студенти повинні ґрунтовно опрацювати рекомендовані нормативні і літературні джерела та вивчити питання щодо правового регулювання і порядку виконання покарання у виді штрафу; у виді виправних чи громадських робіт; у виді конфіскації майна; у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу; у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; у виді арешту; у виді тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців.

Особливу увагу студенти мають звернути на опрацювання та аналіз розділу II «Виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням

волі» Кримінально-виконавчого кодексу України, Кримінального кодексу України, Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 р. в редакції від 4 листопада 2010 р., «Інструкції про порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань», затвердженої наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань, МВС України від 19 грудня 2003 р. №270/1560, «Положення про дисциплінарний батальйон у Збройних Силах України», затвердженого Указом Президента України від 5 квітня 1994 р. № 139.

Лекційне заняття

План

1. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді штрафу.
2. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді виправних чи громадських робіт.
3. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді конфіскації майна.
4. Виконання покарання у виді арешту чи обмеження волі.

Практичне заняття 1

Питання для обговорення

1. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді штрафу.
2. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді виправних чи громадських робіт.
3. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді конфіскації майна.

Практичне заняття 2

Питання для обговорення

1. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.
2. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.
3. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Органи, які виконують громадські роботи, їх задачі, функції та компетенція. Відповідальність засуджених до громадських робіт за порушення порядку і умов відбування покарання.
2. Органи, які виконують виправні роботи, їх задачі, функції і компетенція. Відповідальність за порушення порядку і умов відбування виправних робіт і за злісне ухилення від їх відбування.
3. Органи, які виконують покарання у виді конфіскації майна, їх задачі та функції. Перелік майна, яке не підлягає конфіскації.
4. Місця відбування покарання у виді арешту. Залучення осіб, засуджених до арешту, до праці.

Основні терміни та поняття: штраф, заміна штрафу при неможливості його сплати, злісне ухилення від сплати штрафу, позбавлення військового звання, позбавлення спеціального звання, позбавлення рангу, позбавлення чину, позбавлення кваліфікаційного класу, позбавлення права обіймати певні посади, позбавлення права займатися певною діяльністю, громадські роботи, виправні роботи, службове обмеження для військовослужбовців, конфіскація майна, арешт, обмеження волі, тримання військовослужбовців в дисциплінарному батальйоні.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.
2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.
3. Розробити структурно-логічну схему «Види покарань, не пов'язаних з позбавленням волі».
4. Виконати тестові завдання:
 1. Фізична або юридична особа, на користь чи в інтересах якої видано виконавчий документ – це:
 - а) стягувач;
 - б) боржник;
 - в) виконавець;
 - г) оферент.
 2. Грошове стягнення, що накладається судом у випадках і межах, встановлених в Особливій частині Кримінального кодексу України – це:

- а) штраф;
- б) пеня;
- в) коносамент;
- г) неустойка.

3. Закон України «Про виконавче провадження» було прийнято у:

- а) 2001 р.;
- б) 1998 р.;
- в) 1999 р.;
- г) 2003 р.

4. Грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також кошти на рахунках у банківських та інших кредитно-фінансових установах на території України, що вилучені з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу – це:

- а) валюта України;
- б) валюта США;
- в) цінні папери;
- г) валюта Євросоюзу.

5. Закон України «Про державну виконавчу службу» було прийнято у:

- а) 2004 р.;
- б) 1998 р.;
- в) 1997 р.;
- г) 2005 р.

Джерела і література:

№№ 1, 5-8, 19, 27, 55-56, 80, 82-85, 117.

Тема 7. Виконання покарання у виді позбавлення волі.

Методичні рекомендації до вивчення теми

Головна мета вивчення теми, яку потрібно реалізувати у процесі опрацювання рекомендованих нормативних і літературних джерел, полягає у з'ясуванні видових особливостей покарань у виді позбавлення волі. Опрацьовуючи матеріал цієї теми, слід зосередитися також на характеристиках особливостей видів установ виконання покарань та місць відбування покарань, основних вимог і правил режиму в установах виконання покарань (УВП).

Опрацьовуючи тему, студентам необхідно засвоїти опорні категорії, що мають важливе логічне і методологічне значення для

правильного сприйняття і розуміння навчального матеріалу. Такими основними поняттями, зокрема, є:

Покарання у виді позбавлення волі полягає в ізоляції засудженого та поміщенні його на певний строк до кримінально-виконавчої установи.

Класифікація засуджених до позбавлення волі – це розподіл їх на відносно однорідні категорії за певними ознаками для створення найбільш ефективних умов у досягненні цілей покарання. Головним завданням, метою класифікації засуджених до позбавлення волі є передусім диференціація їх за установами виконання покарання для того, щоб забезпечити індивідуалізацію покарання на стадії його виконання. Це означає зміну обсягу покарання залежно від особи засудженого, його поведінки під час відбування покарання, характеру і ступеня небезпеки вчиненого злочину. Окрім того, необхідність індивідуалізації виконання покарання передбачає обрання індивідуальних засобів і методів впливу, вибір необхідних саме конкретному засудженому заходів виховного характеру.

Попереднє ув'язнення є запобіжним заходом, який у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України, застосовується щодо підозрюваного, обвинуваченого (підсудного) та засудженого, вирок щодо якого не набрав законної сили. Метою попереднього ув'язнення є запобігання можливому ухиленню особи, взятої під варту, від органів досудового розслідування та суду, перешкоджанню кримінальному провадженню або зайняттю злочинною діяльністю, а також забезпечення виконання вироку та видачі особи (екстрадиції) або її транзитного перевезення. Підставою для попереднього ув'язнення є вмотивоване рішення суду про обрання як запобіжного заходу тримання під вартою або про застосування тимчасового чи екстрадиційного арешту, винесене відповідно до Кримінального і Кримінального процесуального кодексів України та/або рішення компетентного органу іноземної держави у випадках, передбачених законом.

Розподіл, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі на певний строк та довічного позбавлення волі, здійснюється комісіями з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі, що утворюються в територіальних органах управління Державної пенітенціарної служби України, та Апеляційною комісією Державної пенітенціарної служби України з питань розподілу, направлення та переведення для відбування

покарання осіб, засуджених до позбавлення волі, що утворюється в Державній пенітенціарній службі України.

Переміщення засуджених під вартою здійснюється з додержанням правил тримання: чоловіки окремо від жінок; неповнолітні - від дорослих; підслідні, які притягуються до кримінальної відповідальності в одному кримінальному провадженні, - окремо між собою; засуджені, які раніше працювали в суді, органах прокуратури, юстиції та правоохоронних органах, ізолювано від інших категорій; засуджені до довічного позбавлення волі - окремо від інших категорій. Хворі на активну форму туберкульозу легенів, психічно хворі - окремо між собою і окремо від здорових, у разі потреби за висновком лікаря - в супроводі медичного працівника.

Режим у виправних і виховних колоніях – це встановлений законом та іншими нормативно-правовими актами порядок виконання і відбування покарання, який забезпечує ізоляцію засуджених; постійний нагляд за ними; виконання покладених на них обов'язків; реалізацію їхніх прав і законних інтересів; безпеку засуджених і персоналу; роздільне тримання різних категорій засуджених; різні умови тримання засуджених залежно від виду колонії; зміну умов тримання засуджених.

Оперативно-розшукова діяльність у колоніях – це діяльність, що спрямована на пошук і закріплення фактичних даних про протиправну поведінку суб'єктів та учасників кримінально-виконавчої діяльності. Метою оперативно-розшукової діяльності є: забезпечення безпеки засуджених, персоналу колоній та інших осіб; виявлення, попередження і розкриття злочинів, вчинених у колоніях, а також порушень встановленого порядку відбування покарання; вивчення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів та інших правопорушень; надання правоохоронним органам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, допомоги у розкритті, припиненні та попередженні злочинів.

Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань – це правила, які мають своїм завданням конкретизувати окремі питання виконання та відбування кримінального покарання у виді арешту, позбавлення та обмеження волі відповідно до вимог кримінально-виконавчого законодавства України. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань обов'язкові для усіх арештних домів, кримінально-виконавчих установ та спеціальних виховних установ.

Праця засуджених до позбавлення волі полягає в тому, що засуджені до позбавлення волі мають право працювати в місцях і на

роботах, які визначаються адміністрацією колонії. Засуджені залучаються до суспільно корисної праці з урахуванням наявних виробничих потужностей, зважаючи при цьому на стать, вік, працездатність, стан здоров'я і спеціальність. Засуджені залучаються до оплачуваної праці, як правило, на підприємствах, у майстернях колоній, а також на державних або інших форм власності підприємствах за умови забезпечення їх належної охорони та ізоляції. Засудженим чоловікам віком понад шістдесят років, жінкам - понад п'ятдесят п'ять років, інвалідам першої та другої груп, хворим на активну форму туберкульозу, жінкам з вагітністю понад чотири місяці, жінкам, які мають дітей у будинках дитини при виправних колоніях, дозволяється працювати за їхнім бажанням з урахуванням висновку лікарської комісії колонії.

Засвоївши та проаналізувавши опорні категорії, студенти повинні ґрунтовно опрацювати рекомендовані нормативні і літературні джерела та вивчити питання щодо поняття та сутнісних ознак позбавлення волі; видів кримінальних покарань, пов'язаних з позбавленням волі; визначення виду установи виконання покарань та місця відбування покарання; основних вимог і правил режиму в установах виконання покарань; засобів забезпечення режиму в установах виконання покарань, їх правової природи і характеристики.

Особливу увагу студенти мають звернути на опрацювання та аналіз розділу III «Виконання покарання у виді позбавлення волі» Кримінально-виконавчого кодексу України, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, Законів України «Про попереднє ув'язнення» від 30 червня 1993 р., «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» від 17 березня 2011 р., «Інструкції про порядок розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі», затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 08.02.2012 р. № 222/5, «Положення про Апеляційну комісію Державної пенітенціарної служби України з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі», затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 8 лютого 2012 року № 222/5, «Положення про Регіональну комісію з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі», затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 8 лютого 2012 року № 222/5, «Правил

внутрішнього розпорядку установ виконання покарань», затвердженими наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25 грудня 2003 р. №275.

Лекційне заняття

План

1. Поняття та сутнісні ознаки позбавлення волі. Види кримінальних покарань, пов'язаних з позбавленням волі.
2. Визначення виду установи виконання покарань та місця відбування покарання.
3. Основні вимоги і правила режиму в установах виконання покарань.
4. Засоби забезпечення режиму в установах виконання покарань, їх правова природа і загальна характеристика.

Практичне заняття 1

Питання для обговорення

1. Поняття та сутнісні ознаки позбавлення волі.
2. Види кримінальних покарань, пов'язаних з позбавленням волі.
3. Визначення виду установи виконання покарань та місця відбування покарання.

Практичне заняття 2

Питання для обговорення

1. Основні вимоги і правила режиму в установах виконання покарань.
2. Засоби забезпечення режиму в установах виконання покарань, їх правова природа і загальна характеристика.
3. Зміна умов тримання засуджених в період відбування покарання у виді позбавлення волі.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Попереднє ув'язнення під варту – правова природа, підстави, порядок виконання.
2. Порядок направлення, прийому та реєстрації засуджених до УВП комісією і черговим помічником начальника колонії. Розподіл засуджених в УВП.

3. Види і правила проведення побачень засуджених із родичами, близькими та іншими особами. Одержання засудженими посилок, передач і бандеролей, листування засуджених.

Основні терміни та поняття: позбавлення волі, попереднє ув'язнення під варту, установи виконання покарань, місця відбування покарання, облік засуджених в УВП, єдина система реєстрації і централізованого обліку арештованих і засуджених, особова справа засудженого, режим в УВП, побачення засуджених із родичами, близькими та іншими особами, пересування засуджених без конвою і без супроводу, засоби забезпечення режиму в УВП, право засуджених на працю, соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі. Завдання соціально-виховної роботи із засудженими в місцях позбавлення волі, заходи стягнення, які застосовуються до засуджених до позбавлення волі, заохочення, які застосовуються до засуджених до позбавлення волі.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.

3. Розробити структурно-логічну схему «Види покарань у виді позбавлення волі».

4. Виконати тестові завдання:

1. Кримінальний кодекс України було прийнято у:

- а) 2001 р.;
- б) 2002 р.;
- в) 1997 р.;
- г) 2003 р.

2. Правосуддя в Україні здійснюється:

- а) судами та органами державної влади і місцевого самоврядування;
- б) судами та органами місцевого самоврядування;
- в) судами та органами державної влади;
- г) виключно судами.

3. Запобіжний захід, який у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України, застосовується щодо підозрюваного, обвинуваченого (підсудного) та засудженого, вирок щодо якого не набрав законної сили – це:

- а) попереднє ув'язнення;
- б) додаткове ув'язнення;
- в) затримання;
- г) позбавлення волі.

4.Щомісячна пенсійна виплата в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яку отримує застрахована особа в разі досягнення нею передбаченого законом пенсійного віку чи визнання її інвалідом, або отримують члени її сім'ї у випадках, визначених законом – це:

- а) пенсійна субсидія;
- б) додаткова заробітна плата;
- в) компенсаційні виплати;
- г) пенсія.

5.Закон України «Про попереднє ув'язнення» було прийнято у:

- а) 2002 р.;
- б) 1995 р.;
- в) 1993 р.;
- г) 2008 р.

Джерела і література:

№№ 1, 5-8, 26, 55-56, 82-85, 99, 104, 107, 117.

Тема 8. Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми.

Методичні рекомендації до вивчення теми

Вивчення теми має бути спрямоване на засвоєння базових понять, які характеризують особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми, що дозволить підготуватися до опрацювання навчального матеріалу щодо їх видових особливостей.

Опрацьовуючи тему, студентам необхідно засвоїти опорні категорії, що мають важливе логічне і методологічне значення для правильного сприйняття і розуміння навчального матеріалу. Такими основними поняттями, зокрема, є:

Відбування покарання засудженими вагітними жінками, матерями-годувальницями і жінками, які мають дітей віком до трьох років полягає в тому, що при виправних колоніях, в яких відбувають покарання засуджені до позбавлення волі жінки, у разі потреби організуються будинки дитини. Засуджені жінки мають

право влаштовувати в будинки дитини своїх дітей віком до трьох років. Засуджені жінки з вагітністю понад чотири місяці або які мають при собі дітей віком до трьох років у випадках, коли до них не застосовується звільнення від відбування покарання відповідно до статті 83 Кримінального кодексу України, направляються адміністрацією виправної колонії для дальшого відбування покарання у виправну колонію, при якій є будинок дитини.

Проживання жінок, засуджених до позбавлення волі, за межами виправної колонії означає, що засудженим жінкам, які сумлінно ставляться до праці, у разі її наявності, і додержують вимог режиму, постановою начальника виправної колонії за погодженням із спостережною комісією дозволяється проживання за межами виправної колонії на час звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також до досягнення дитиною трирічного віку.

Особливості відбування покарання у виховних колоніях полягає в тому, що у виховних колоніях засуджені мають право: витратити на місяць для придбання продуктів харчування і предметів першої потреби гроші, зароблені в колонії, в сумі до ста відсотків мінімального розміру заробітної плати; одержувати короткострокові побачення без обмежень і щомісяця одне тривале побачення; безкоштовно одержувати середню освіту. При сумлінній поведінці і ставленні до праці та навчання після відбуття не менше однієї четвертої частини строку покарання засуджені мають право на поліпшення умов тримання і їм може бути дозволено: додатково витратити на місяць гроші в сумі шістдесяті відсотків мінімального розміру заробітної плати; за постановою начальника колонії одержувати один раз на три місяці короткострокове побачення за межами виховної колонії.

Заходи заохочення, що застосовуються до засуджених неповнолітніх полягають у тому, що за сумлінну поведінку і ставлення до праці та навчання, активну участь у роботі самодіяльних організацій і виховних заходах до засуджених неповнолітніх можуть застосовуватися, крім передбачених законом, такі заходи заохочення: надання права відвідування культурно-видовищних і спортивних заходів за межами виховної колонії в супроводі працівників колонії; надання права виходу за межі виховної колонії в супроводі батьків чи інших близьких родичів.

Заходи стягнення, що застосовуються до засуджених неповнолітніх означають, що за порушення встановленого порядку і умов відбування покарання до засуджених неповнолітніх можуть

застосовуватися такі заходи стягнення: попередження; догана; суворая догана; скасування поліпшених умов тримання; поміщення в дисциплінарний ізолятор на строк до п'яти діб з виведенням чи без виведення на навчання або роботу.

Засвоївши та проаналізувавши опорні категорії, студенти повинні ґрунтовно опрацювати рекомендовані нормативні і літературні джерела та вивчити питання щодо особливостей відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками; особливостей та видів кримінальних покарань, які застосовуються до неповнолітніх; праці засуджених до позбавлення волі жінок і неповнолітніх; заходів заохочення та стягнення, які застосовуються до неповнолітніх.

Особливу увагу студенти мають звернути на опрацювання та аналіз гл. 21 «Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми» Кримінально-виконавчого кодексу України, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» від 17 березня 2011 р., Мінімальних стандартних правил Організації Об'єднаних Націй, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила) від 29 листопада 1985 р., «Положення про педагогічну раду виховної колонії», затвердженого наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 28 січня 2004 р. № 20, «Положення про умови навчання та отримання базової та повної загальної середньої освіти особами, засудженими до позбавлення волі, у загальноосвітніх навчальних закладах при установах кримінально-виконавчої системи», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України, Державного департаменту з питань виконання покарань від 1 березня 2002 р. №154/55, «Типового положення про батьківський комітет при виховній колонії», затвердженого наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 28 січня 2004 р. № 20.

Практичне заняття

Питання для обговорення

1. Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.
2. Особливості та види кримінальних покарань, які застосовуються до неповнолітніх.
3. Праця засуджених до позбавлення волі жінок і неповнолітніх.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Проживання жінок, засуджених до позбавлення волі, за межами виправної колонії.
2. Порядок і умови виконання покарань щодо неповнолітніх засуджених.
3. Заходи заохочення та стягнення, які застосовуються до неповнолітніх.

Основні терміни та поняття: неповнолітні, види кримінальних покарань, які застосовуються до неповнолітніх, умови виконання покарань щодо неповнолітніх засуджених, заохочення, які застосовуються до неповнолітніх, стягнення, які застосовуються до неповнолітніх, ресоціалізація засуджених неповнолітніх, праця засуджених до позбавлення волі жінок, праця засуджених до позбавлення волі неповнолітніх.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.

2. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.

3. Розробити структурно-логічну схему «Види кримінальних покарань, які застосовуються до неповнолітніх».

4. Виконати тестові завдання:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України було прийнято у:

- а) 2002 р.;
- б) 2012 р.;
- в) 1997 р.;
- г) 2008 р.

2. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила) було прийнято у:

- а) 2002 р.;
- б) 1985 р.;
- в) 1987 р.;
- г) 2008 р.

3. У виховних колоніях засуджені мають право витратити на місяць для придбання продуктів харчування і предметів першої потреби гроші, зароблені в колонії, в сумі:

- а) до ста п'ятдесяти відсотків мінімального розміру заробітної плати;
- б) до п'ятдесяти відсотків мінімального розміру заробітної плати;
- в) до двохсот відсотків мінімального розміру заробітної плати;
- г) до ста відсотків мінімального розміру заробітної плати.

4. При сумлінній поведінці і ставленні до праці та навчання після відбуття не менше однієї четвертої частини строку покарання засуджені мають право на поліпшення умов тримання і їм може бути дозволено додатково витратити на місяць гроші в сумі:

- а) шістдесяти відсотків мінімального розміру заробітної плати;
- б) двадцяти відсотків мінімального розміру заробітної плати;
- в) семидесяти відсотків мінімального розміру заробітної плати;
- г) тридцяти відсотків мінімального розміру заробітної плати.

5. Закон України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» було прийнято у:

- а) 2004 р.;
- б) 1998 р.;
- в) 2011 р.;
- г) 2007 р.

Джерела і література:

№№ 1, 5-8, 55-56, 82-85, 107, 109, 114.

Тема 9. Виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.

Методичні рекомендації до вивчення теми

Студенти у вивченні теми мають бути спрямовані насамперед на засвоєння базових понять, які характеризують виконання покарання у виді довічного позбавлення волі, що дозволить підготуватися до опрацювання навчального матеріалу щодо його видових особливостей.

Опрацьовуючи дану тему, студентам необхідно засвоїти опорні категорії, що мають важливе логічне і методологічне значення для правильного сприйняття і розуміння навчального матеріалу. Такими основними поняттями, зокрема, є:

Засудження до довічного позбавлення волі має прояв у тому, що засуджені до довічного позбавлення волі тримаються окремо від інших засуджених, крім тих, які після відбуття двадцяти років покарання у приміщеннях камерного типу переведені до звичайних жилих приміщень колонії максимального рівня безпеки.

Порядок і умови виконання та відбування покарання у виді довічного позбавлення волі полягає в тому, що засуджені, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі, розміщуються в приміщеннях камерного типу, як правило, по дві особи і носять одяг спеціального зразка. За заявою засудженого та в інших необхідних випадках з метою захисту засудженого від можливих посягань на його життя з боку інших засуджених чи запобігання вчиненню ним злочину або при наявності медичного висновку за постановою начальника колонії його можуть тримати в одиночній камері. Засуджені до довічного позбавлення волі залучаються до праці тільки на території колонії з урахуванням вимог тримання їх у приміщеннях камерного типу. Засудженим до довічного позбавлення волі може бути подано клопотання про його помилування після відбуття ним не менше двадцяти років призначеного покарання.

Особливості виконання та відбування покарання жінками, засудженими до покарання у виді довічного позбавлення волі означають, що жінки, засуджені до довічного позбавлення волі, розміщуються, як правило, у секторах середнього рівня безпеки виправних колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання. Для жінок, засуджених до довічного позбавлення волі, встановлюється режим, передбачений для тримання засуджених у виправній колонії середнього рівня безпеки.

Помилування засуджених здійснюється у виді: заміни довічного позбавлення волі на позбавлення волі на строк не менше двадцяти п'яти років; повного або часткового звільнення від відбування як основного, так і додаткового покарання; заміни покарання або невідбутої його частини більш м'яким покаранням.

Клопотання про помилування може бути подано після набрання вироком законної сили, а при розгляді справи в касаційному порядку - після прийняття рішення відповідним судом. Клопотання про помилування особою, засудженою судом України, яка відбуває покарання в Україні, або засудженою судом іноземної держави і переданою для відбування покарання в Україну без умови про незастосування помилування, подається через адміністрацію установи виконання покарань або іншого органу, що здійснює виконання

кримінальних покарань. Адміністрація в установленому порядку реєструє клопотання і протягом п'ятнадцяти днів з дня подання направляє його до Адміністрації Президента України разом із копіями вироку, ухвали і постанови суду, докладною характеристикою про поведінку особи і ставлення її до праці із викладеною письмово думкою адміністрації і, як правило, спостережної комісії або служби у справах неповнолітніх про доцільність помилування, а також іншими документами і даними, що мають значення для розгляду питання про застосування помилування.

Засвоївши та проаналізувавши опорні категорії, студенти повинні ґрунтовно опрацювати рекомендовані нормативні і літературні джерела та вивчити питання щодо загально-правових засад виконання покарання у виді довічного позбавлення волі; порядку і умов виконання та відбування покарання у виді довічного позбавлення волі; правового статусу засуджених до довічного позбавлення волі; місць відбування покарання у виді довічного позбавлення волі; змін умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі; права засуджених до довічного позбавлення волі звернутися з клопотанням про помилування; залучення до праці засуджених до довічного позбавлення волі; особливостей виконання та відбування покарання жінками, засудженими до покарання у виді довічного позбавлення волі.

Особливу увагу студенти мають звернути на опрацювання та аналіз гл. 22 «Порядок і умови виконання та відбування виконання покарання у виді довічного позбавлення волі» Кримінально-виконавчого кодексу України, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, «Положення про порядок здійснення помилування», затвердженого Указом Президента України від 16 вересня 2010 р. № 902.

Лекційне заняття

План

1. Загально-правові засади виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.
2. Порядок і умови виконання та відбування покарання у виді довічного позбавлення волі.
3. Правовий статус засуджених до довічного позбавлення волі.

Практичне заняття

Питання для обговорення

1. Загально-правові засади виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.
2. Порядок і умови виконання та відбування покарання у виді довічного позбавлення волі.
3. Правовий статус засуджених до довічного позбавлення волі.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Місця відбування покарання у виді довічного позбавлення волі.
2. Зміна умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі. Право засуджених до довічного позбавлення волі звернутися з клопотанням про помилування.
3. Залучення до праці засуджених до довічного позбавлення волі.
4. Особливості виконання та відбування покарання жінками, засудженими до покарання у виді довічного позбавлення волі.

Основні терміни та поняття: покарання у виді довічного позбавлення волі, місця відбування покарання у виді довічного позбавлення волі, умови відбування покарання у виді довічного позбавлення волі, правовий статус засуджених до довічного позбавлення волі, право засуджених до довічного позбавлення волі звернутися з клопотанням про помилування.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою та підготувати опорний конспект питань теми для обговорення на семінарському занятті.
2. Скласти термінологічний словник до теми.
3. Розробити структурно-логічну схему «Правовий статус засуджених до довічного позбавлення волі».
4. Виконати тестові завдання:
 1. У випадку засудження особи до довічного позбавлення волі, клопотання про її помилування може бути подано після відбуття нею:
 - а) не менше двадцяти років призначеного покарання;
 - б) не менше двадцяти п'яти років призначеного покарання;
 - в) не менше десяти років призначеного покарання;
 - г) не менше тридцяти років призначеного покарання.
 2. Підготовку матеріалів до розгляду клопотання про помилування та повідомлення заявника про результати такого розгляду здійснює:
 - а) Кабінет Міністрів України;

- б) Обласна державна адміністрація;
 - в) Секретаріат Верховної Ради України;
 - г) Управління з питань помилування Адміністрації Президента України.
3. Клопотання про помилування і підготовлені матеріали попередньо розглядаються:
- а) Комісією при Президентові України у питаннях помилування;
 - б) Секретаріатом Верховної Ради України ;
 - в) Головою Верховної Ради України;
 - г) Головою обласної державної адміністрації .
- 4.«Положення про порядок здійснення помилування» було затверджене Указом Президента України у:
- а) 1995 р.;
 - б) 2001 р.;
 - в) 1991 р.;
 - г) 2010 р.
- 5.Про помилування засудженого Президент України видає указ:
- а) указ;
 - б) розпорядження;
 - в) постанову;
 - г) наказ.

Джерела і література:

№№ 1, 5-8, 38, 30-37, 55-56, 82-85.

Тема 10. Звільнення від виконання покарання. Допомога особам, які звільнені від відбування покарання, контроль і нагляд за ними.

Методичні рекомендації до вивчення теми

Вивчення теми має бути спрямоване на опрацювання змісту правових відносин щодо звільнення від виконання покарання, а також допомоги особам, які звільнені від відбування покарання, контроль і нагляд за ними. Головною метою теми є ознайомлення з відповідними правовими нормами.

Опрацьовуючи дану тему, студентам необхідно засвоїти опорні категорії, що мають важливе логічне і методологічне значення для правильного сприйняття і розуміння навчального матеріалу. Такими основними поняттями, зокрема, є:

Підставами звільнення від відбування покарання є: відбуття строку покарання, призначеного вироком суду; закон України про амністію; акт про помилування; скасування вироку суду і закриття кримінального провадження; закінчення строків давності виконання обвинувального вироку; умовно-дострокове звільнення від відбування покарання; хвороба; інші підстави, передбачені законом.

Припинення відбування покарання полягає в тому, що відбування покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, арешту, обмеження волі, тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, позбавлення волі припиняється в першій половині дня останнього дня строку покарання з урахуванням тих змін, які можуть бути внесені у строк покарання відповідно до закону. Засуджені до арешту, обмеження волі або позбавлення волі після відбуття строку покарання, призначеного вироком суду, звільняються в першій половині останнього дня строку покарання. Якщо строк покарання закінчується у вихідний або святковий день, засуджений звільняється у передвихідний або передсвятковий день. При обчисленні строків місяцями строк закінчується відповідного числа останнього місяця, а коли цей місяць не має відповідного числа - в останній день цього місяця.

Амністія є повне або часткове звільнення від відбування покарання осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, або кримінальні справи стосовно яких розглянуті судами, але вироки стосовно цих осіб не набрали законної сили. Амністія оголошується законом про амністію, який приймається відповідно до положень Конституції України, Кримінального кодексу України та Закону України «Про застосування амністії в Україні».

Надання допомоги засудженим у трудовому і побутовому влаштуванні полягає у тому, що не пізніше ніж за три місяці до закінчення строку покарання адміністрація установи виконання покарань передає в територіальні органи Міністерства юстиції України і центри зайнятості населення інформацію для організації трудового і побутового влаштування засудженого за обраним ним місцем проживання; в установах виконання покарань організуються курси підготовки засуджених до звільнення; інваліди першої та другої груп, а також чоловіки віком понад шістьдесят років і жінки - понад п'ятдесят п'ять років, у разі потреби, за їхньою згодою направляються у будинки інвалідів і престарілих. Неповнолітні, які позбавлені батьківського піклування, у необхідних випадках направляються

службами у справах дітей до шкіл-інтернатів або над ними встановлюється опіка чи піклування.

Надання допомоги особам, звільненим з місць відбування покарання має пряв у тому, що особи, які звільнені від відбування покарання, забезпечуються безплатним проїздом до місця проживання або роботи в межах України. У разі відсутності необхідного за сезоном одягу, взуття і коштів на їх придбання особи, звільнені від відбування покарання, забезпечуються одягом і взуттям безоплатно. Одноразова грошова допомога надається за рахунок коштів Державного бюджету України у порядку, встановленому Міністерством юстиції України. Особи, які звільнені від відбування покарання і потребують за станом здоров'я постійного догляду, а також неповнолітні направляються до місця проживання в супроводі родичів або працівника колонії.

Адміністративний нагляд – це система тимчасових примусових профілактичних заходів спостереження і контролю за поведінкою окремих осіб, звільнених з місць позбавлення волі, що здійснюються органами внутрішніх справ.

Контроль за поведінкою осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, протягом іспитового строку здійснюється кримінально-виконавчою інспекцією за місцем проживання засудженого, а стосовно військовослужбовців - командирами військових частин. Проведення індивідуально-профілактичної роботи із засудженими, звільненими від відбування покарання з випробуванням, за місцем проживання покладається на органи внутрішніх справ. До цієї роботи можуть залучатися працівники органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також об'єднання громадян, релігійні та благодійні організації.

Засвоївши та проаналізувавши опорні категорії, студенти повинні ґрунтовно опрацювати рекомендовані нормативні і літературні джерела та вивчити питання щодо правових підстав, видів та порядку звільнення від відбування покарання у виді позбавлення волі; підготовчої роботи до звільнення засуджених; післяпенітенціарного впливу і заходів соціальної адаптації щодо звільнених; нагляду і контролю за звільненими.

Особливу увагу студенти мають звернути на опрацювання та аналіз розділу V «Звільнення від виконання покарання. Допомога особам, які звільнені від відбування покарання, контроль і нагляд за ними» Кримінально-виконавчого кодексу України, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, Законів України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з

місць позбавлення волі» від 1 грудня 1994 р., «Про застосування амністії в Україні» від 1 жовтня 2006 р., «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» від 17 березня 2011 р., «Положення про порядок здійснення помилування», затвердженого Указом Президента України від 5 квітня 1994 р. № 139 в редакції від 16 вересня 2010 р. № 902, «Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі», затвердженої наказом МВС України, Державного департаменту України з питань виконання покарань від 4 листопада 2003 р. №1303/203, «Перелік захворювань, які є підставою для подання в суди матеріалів про звільнення засуджених від подальшого відбування покарання», затвердженої Наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань та Міністерством охорони здоров'я України від 18 січня 2000 р. № 3/6, «Порядку та умов надання одноразової грошової допомоги особам, звільненим з місць відбування покарання», затверджених наказом Міністерства юстиції України від 12 березня 2012 року № 394/5.

Лекційне заняття

План

1. Правові підстави, види та порядок звільнення від відбування покарання у виді позбавлення волі.
2. Підготовча робота до звільнення засуджених.
3. Післяпенітенціарний вплив і заходи соціальної адаптації щодо звільнених.
4. Нагляд і контроль за звільненими.

Практичне заняття 1

Питання для обговорення

1. Правові підстави, види та порядок звільнення від відбування покарання у виді позбавлення волі.
2. Види звільнення від відбування покарання у виді позбавлення волі.
3. Підготовча робота до звільнення засуджених.

Практичне заняття 2

Питання для обговорення

1. Післяпенітенціарний вплив і заходи соціальної адаптації щодо звільнених.

2. Адміністративний нагляд і контроль за звільненими.
3. Громадський нагляд за поведінкою звільнених.

Самостійна робота

Питання для самостійного опрацювання

1. Звільнення в зв'язку з відбуттям призначеного судом строку покарання.
2. Звільнення на підставі закону про амністію та акту про помилування. Види амністії. Категорії осіб, щодо яких не застосовується амністія.
3. Порядок виконання закону про амністію. Порядок виконання указу Президента України про помилування. Види помилування.
4. Звільнення у зв'язку зі скасуванням вироку, закриттям кримінальної справи, закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.

Основні терміни та поняття: звільнення від відбування покарання у виді позбавлення волі, звільнення в зв'язку з відбуттям призначеного судом строку покарання, звільнення на підставі закону про амністію, амністія, види амністії, категорії осіб, щодо яких не застосовується амністія, звільнення на підставі акту про помилування, помилування, види помилування, звільнення у зв'язку зі скасуванням вироку, звільнення у зв'язку зі закриттям кримінальної справи, звільнення у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку, умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, звільнення на підставі хвороби, документи, які оформлюються при звільненні, заходи соціальної адаптації щодо звільнених, нагляд і контроль за звільненими.

Завдання для самостійної роботи та самоконтролю знань:

1. Ознайомитися з рекомендованими джерелами і літературою та підготувати опорний конспект питань теми для обговорення на семінарському занятті.
2. Скласти термінологічний словник до теми.
3. Розробити структурно-логічну схему «Види нагляду і контролю за звільненими».
4. Виконати тестові завдання:
 1. Особи, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, а також звільнені від

подальшого відбування зазначених видів покарань на підставах, передбачених законом – це:

- а) звільнені особи;
- б) засуджені особи;
- в) юридичні особи;
- г) правопорушники.

2. Закон України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» було прийнято у:

- а) 1997 р.;
- б) 2001 р.;
- в) 2011 р.;
- г) 2010 р.

3. Повне або часткове звільнення від відбування покарання осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, або кримінальні справи стосовно яких розглянуті судами, але вироки стосовно цих осіб не набрали законної сили – це:

- а) юридична відповідальність;
- б) амністія;
- в) злочинна діяльність;
- г) визнання вини.

4. Закон України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» було прийнято у:

- а) 1994 р.;
- б) 2001 р.;
- в) 1991 р.;
- г) 2010 р.

5. Закон України «Про застосування амністії в Україні» було прийнято у:

- а) 1998 р.;
- б) 2003 р.;
- в) 1991 р.;
- г) 2006 р.

Джерела і література:

№№ 1, 5-8, 26, 55-56, 62-63, 73, 78-79, 82-85, 95.

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання – це вид позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проєктно-конструкторського характеру, яке використовується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням рубіжного чи підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Ця група завдань має науково-дослідницький характер, спонукає до якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів, рекомендована тим із них, хто опанував базовий зміст навчальної програми і виявляє здібності та інтерес до такої роботи. Ці завдання складають варіативну частину модуля і їхнє виконання заохочується додатковою сумою балів.

Індивідуальні заняття проводяться з урахуванням психофізичних особливостей та академічної успішності студентів, а саме – для здійснення більш ретельного контролю та деталізації навчально-методичних рекомендацій в опануванні дисципліни тими з них, хто мають низьку академічну успішність, та створення умов для поглиблення знань та розвитку творчих здібностей обдарованих студентів. Під час проведення індивідуальних занять передбачається робота за такими напрямками: надання допомоги студентам, які потребують додаткових роз'яснень при підготовці до складання проміжного та підсумкового контролю (усне та письмове тестування, співбесіда, аналіз аналітичних оглядів, публікацій за визначеною проблемою, матеріалів розв'язання практичних ситуацій); рекомендації студентам у виконанні індивідуальних завдань, написанні есе та надання їхній роботі творчого спрямування (обговорення матеріалів наукового реферату з визначеної проблеми, підготовлених доповідей на студентську наукову конференцію, для участі у засіданнях гуртка «Ін Юре» та в дебатах на засіданнях клубу «Феміда», матеріалів публікацій у наукових виданнях, розробок сценаріїв дидактичної гри); підбиття підсумків виконання студентами письмових робіт (тестів, понятійних диктантів, модульних контрольних робіт) з подальшою корекцією напрямків самостійної роботи.

*Есе (франц. *essai* – спроба, нарис, від лат. *exagium* – зважування)* – це прозаїчний твір невеликого обсягу та вільної композиції, який виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного приводу чи питання, не претендує на визначальне чи вичерпне трактування предмета. Як правило, есе пропонує новий, суб'єктивно забарвлений погляд на проблему, може мати філософський, науково-популярний чи суто белетристичний характер.

Написання студентом таких робіт (не більше однієї-двох з навчальної дисципліни) має сприяти виявленню його наукового,

творчого підходу до розуміння найважливіших питань теми, запропонованої викладачем або обраної самостійно за погодженням з останнім. Кожне есе, що відповідає вимогам до написання наукових робіт, дає змогу отримати позитивну оцінку. Студенту надається можливість виконати презентацію відповідної теми в аудиторії (не більше двох з навчальної дисципліни).

У процесі індивідуальної роботи студенти під керівництвом викладача повинні навчитись аналізувати деякі правові документи, нормативні акти, вміти оцінювати певні правові ситуації, правильно кваліфікувати окремі протиправні прояви та складати відповідні документи. Такі документи складаються з урахуванням вимог законодавства та повинні мати самостійний характер.

У разі, якщо студент працює над масштабнішою конкурсною науковою роботою, за погодженням із викладачем вона може бути зарахована замість есе та презентацій (якщо студент не потребує додаткових балів). Крім того, студент запрошується зі своїми роботами з господарського права на конкурси наукових праць, конференції. Здобуття призових місць є підставою для нарахування додаткових балів відповідно до наведеної шкали розподілу балів.

Однією з форм індивідуальної творчої роботи є **написання та захист реферату**.

Робота над рефератом складається із наступних етапів: вибір теми на основі тематики, затвердженої кафедрою; накопичення інформаційного матеріалу; підготовка та написання реферату; захист реферату.

Реферат повинен мати наступну структуру:

- план;
- короткий вступ;
- виклад основного змісту теми;
- висновки;
- список використаної літератури.

План – це логічна основа реферату, від нього залежить структура, зміст, логічний зв'язок частин реферату. Розробка плану розпочинається з ознайомлення з відповідною літературою, на основі якої складається попередній план з двох-трьох пунктів. План не слід занадто деталізувати – в ньому даються основні, центральні питання теми в логічній послідовності. Доцільно попередньо складений план реферату узгодити на консультації з викладачем.

Маючи попередній план, необхідно звернутися до бібліографії. Суттєву допомогу в ознайомленні з бібліографією можуть надати бібліотечні каталоги (алфавітний, предметний), довідкова література (енциклопедії, словники, статистичні збірники), наукова та періодична література (монографії, журнали, газети).

Основному тексту в рефераті передусє вступ. У ньому необхідно

показати значення, актуальність проблеми, яка розглядається, обґрунтувати вибір теми, сформулювати основну мету, яка буде розкрита в рефераті.

В основній частині роботи велику увагу слід приділити глибокому теоретичному аналізу як теми в цілому, так і окремих її питань, правильно ув'язати теоретичні положення з практикою, розкрити матеріал відповідно до складеного плану.

Виклад основних питань завершується короткими висновками, де узагальнюються найважливіші положення, розглянуті в рефераті.

Реферат повинен бути написаний грамотно, без помилок, повторів, скорочень.

Важливе значення має правильне оформлення реферату. На титульному аркуші необхідно вказати назву вищого навчального закладу, факультету, реферату, групу, своє прізвище та ініціали, прізвище наукового керівника. На наступному аркуші наводиться план реферату з вказаними сторінками відповідних розділів.

Зазначені у тексті цитати повинні відповідати посиланням на джерела, з яких вони наведені, та оформлені таким чином: [1, с. 25], де перша цифра – номер джерела за списком використаної літератури, а друга – номер сторінки. Текст реферату повинен бути набраним на комп'ютері з одного боку аркуша формату А4, шрифт – Times New Roman, розмір – 14, поля: верхнє та нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 10 мм, інтервал – 1,5. Кожен розділ плану починається з нової сторінки. Сторінки повинні бути пронумеровані у правому верхньому куті. Обсяг реферату – 12–15 сторінок.

У кінці реферату наводиться список використаної літератури (8–10 джерел), поданої в алфавітному порядку за прізвищем автора, з наведенням назви праці (статті), видавництва, року видання та загальної кількості сторінок з кожного літературного джерела.

Підготовлений реферат захищається на семінарському або індивідуальному занятті. Аргументом для підготовки до захисту реферату є позитивна рецензія наукового керівника, в іншому випадку його необхідно доопрацювати відповідно до даних у ній рекомендацій. Реферат не допускається до захисту, якщо: текст реферату є компіляцією тексту підручника; основні питання не розкрито або викладено фрагментарно; текст містить помилки; реферат оформлено неправильно.

Підготовка до захисту реферату включає усунення недоліків і помилок, указаних у рецензії, та складання короткого резюме реферату (визначення важливих понять, фактів, формулювання висновків), що буде сприяти закріпленню матеріалу в пам'яті і вільному його викладу під час захисту.

Рекомендована тематика для письмової доповіді (есе), реферату

Змістовий модуль I. Загальні засади кримінально-виконавчого права

Підготувати письмову доповідь (есе), реферат на одну із поданих тем:

1. Основні етапи становлення і розвитку науки кримінально-виконавчого права як складової частини юридичної науки.
2. Провідні сучасні українські дослідники кримінально-виконавчого права.
3. Державна кримінально-виконавча політика: сучасні тенденції.
4. Проблеми та перспективи розвитку науки кримінально-виконавчого права.
5. Співвідношення кримінально-виконавчого права з іншими галузями права в рамках кримінально-правового комплексу.
6. Конституція України – правова база та джерело розвитку кримінально-виконавчого законодавства.
7. Види зарубіжних пенітенціарних систем та їх основні характеристики: пенсільванська (філадельфійська), оборонська, англійська прогресивна (поступова), ірландська, система реформаторіїв, женецька (обурнська).
8. Правовий статус засуджених, які відбувають покарання у виді позбавлення волі.
9. Правовий статус засуджених до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.
10. Завдання органів і установ кримінально-виконавчої системи України, принципи їх організації та діяльності.

Змістовий модуль II. Правове регулювання відносин виконання покарань та звільнення від виконання покарання

Підготувати письмову доповідь (есе), реферат на одну із поданих тем:

1. Правові наслідки позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.
2. Відповідальність засуджених до громадських робіт за порушення порядку і умов відбування покарання.
3. Відповідальність за порушення порядку і умов відбування виправних робіт і за злісне ухилення від їх відбування.
4. Дії державного виконавця по виконанню вироку суду про конфіскацію майна.

5. Заходи заохочення та стягнення, що застосовуються до осіб, засуджених до арешту.
6. Застосування заходів переконання і примусу, заохочення і стягнення до засудженого.
7. Право засуджених на працю. Порядок залучення засуджених до праці.
8. Медичне обслуговування засуджених. Лікувальні установи у місцях позбавлення волі. Підстави і порядок прийому засуджених до лікувальних установ.
9. Підстави застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і зброї до неповнолітніх і засуджених жіночої статі.
10. Підстави встановлення громадського нагляду за поведінкою звільнених.

Поширеною формою індивідуальної роботи є *участь у роботі правознавчого дискусійного клубу «Феміда»* (підготовка доповіді, участь у дебатах, оформлення стінгазети).

Підготовку доповіді рекомендується здійснювати за такими етапами:

- вибір теми доповіді;
- підбір літератури та інших джерел;
- визначення форми і структури доповіді;
- підготовка тексту доповіді.

Обрати тему доповіді можна самостійно або із запропонованого кафедрою правознавства переліку і повідомити про це викладача, обраного в якості консультанта (керівника). Тема роботи визначається в межах загальної проблеми дискусії, запропонованої Радою клубу «Феміда» і затвердженою кафедрою правознавства. Тема доповіді не обов'язково повинна бути суто юридичною за змістом, а може містити певні правові аспекти питань, що пропонуються до розгляду. Важливо, щоб тема була актуальною, цікавою під кутом зору ситуації в українському суспільстві та світі та, безперечно, цікавою для самого доповідача. Також при визначенні теми слід враховувати доступність необхідних для розгляду відповідної теми правових і літературних джерел (насамперед, наявність їх у бібліотеці). Отже, остаточний варіант теми доповіді доцільно формулювати разом з викладачем-консультантом.

Роботу над темою слід почати з підбору літератури – ознайомлення з підручниками, навчальними посібниками, науковими монографіями, статтями у збірниках і періодичних виданнях, нормативно-правовими актами, міжнародними договорами, матеріалами юридичної практики тощо. У разі потреби варто звернутися за рекомендаціями до викладача (щодо кількості та якості джерел, необхідних для

належного розкриття відповідної теми). У процесі вивчення літератури доцільно робити виписки і записи, поступово формуючи матеріал з окремих питань доповіді. Оскільки доповідь призначена для обговорення під час дискусії, для її підготовки рекомендується широко використовувати публіцистичні матеріали, особливо ті, що написані «живою» мовою.

При оформленні матеріалів доповіді необхідно дотримуватись певних правил оформлення. Текст доповіді повинен включати титульну сторінку, план та інші структурні частини, передбачені планом. План подається на другій сторінці роботи і повинен включати: вступ (у ньому визначаються актуальність обраної теми, її взаємозв'язок із загальною проблемою дискусії та мета, якої студент намагатиметься досягти, розглядаючи цю тему); основну частину роботи, що складається з декількох розміщених у певній логічній послідовності питань відповідно до змісту теми; висновок (у ньому підводиться підсумок досягнення визначеної у вступі роботи мети, чітко окреслюється власне ставлення до проблеми, що є предметом дискусії, розкриваються практичні способи вирішення цієї проблеми); список літератури.

Робота повинна бути написана грамотно, розбірливим почерком або надрукована. Відповіді подаються відповідно до нумерації питань плану роботи і починаються із заголовків. Сторінки необхідно пронумерувати і скріпити. Обсяг тексту доповіді – 10–12 сторінок на папері формату А4 (210 x 297). При цьому обсяг вступу повинен складати не більше 1-ї сторінки, а висновок – 2-х сторінок. На титульній сторінці необхідно вказати: назву навчального закладу, тему роботи, прізвище, ім'я, по батькові студента, номер групи, прізвище та ініціали викладача-консультанта, рік і місце написання роботи.

Текст доповіді повинен містити посилання на використані літературні джерела. Цитати з використаних джерел необхідно брати в лапки і давати точні та повні посилання на ці джерела. Посилання робляться у вигляді зносок (у нижній частині сторінки). Зноски подаються за існуючими бібліографічними правилами (автор, назва роботи, місце і рік видання, номер сторінки). Посилання повинні бути пронумеровані. У кінці роботи з дотриманням бібліографічних правил подається список використаних правових джерел та літератури у такій послідовності: 1) нормативно-правові акти та інші правові документи (подаються за юридичною силою і датою прийняття); 2) література (подається в алфавітному порядку); 3) інші матеріали.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Змістовий модуль I. Загальні засади кримінально-виконавчого права

1. Кримінально-виконавча політика як форма єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.
2. Кримінально-виконавче право як самостійна галузь права, його місце в системі права України.
3. Предмет і метод правового регулювання кримінально-виконавчого права.
4. Система кримінально-виконавчого права України.
5. Класифікація принципів кримінально-виконавчого права.
6. Поняття та особливості кримінально-виконавчих правовідносин.
7. Співвідношення кримінально-виконавчого права з іншими галузями права в рамках кримінально-правового комплексу.
8. Наука кримінально-виконавчого права, її предмет та методологічна основа.
9. Поняття, завдання та мета кримінально-виконавчого законодавства України.
10. Система джерел кримінально-виконавчого права.
11. Конституція України – правова база та джерело розвитку кримінально-виконавчого законодавства.
12. Міжнародно-правові акти щодо поводження з ув'язненими та їх імплементація в кримінально-виконавче законодавство України.
13. Історія, етапи та чинники розвитку кримінально-виконавчого законодавства України.
14. Основні міжнародні нормативно-правові акти та міжнародне співробітництво у галузі виконання покарань.
15. Види зарубіжних пенітенціарних систем та їх основні характеристики.
16. Поняття та зміст правового статусу засуджених.
17. Зміст суб'єктивних прав та законних інтересів засуджених.
18. Право засуджених на особисту безпеку та порядок його забезпечення.
19. Правовий статус засуджених, які відбувають покарання у виді позбавлення волі.
20. Правовий статус засуджених до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.
21. Основні обов'язки засуджених та їх зміст.

22. Правовий статус засуджених іноземних громадян та осіб без громадянства.
23. Правові наслідки відбування покарання.
24. Загальна характеристика та поняття кримінально-виконавчої системи України.
25. Державна кримінально-виконавча служба України та її структура.
26. Поняття та види органів і установ виконання покарань, їх місце у системі державних органів, які запобігають злочинності.
27. Завдання органів і установ кримінально-виконавчої системи України, принципи їх організації та діяльності.
28. Класифікація установ, що виконують покарання.
29. Персонал органів і установ виконання покарань.
30. Органи виконання покарань.
31. Державна пенітенціарна служба України як центральний орган виконавчої влади в сфері виконання покарань, його завдання, функції та структура.
32. Територіальні органи управління Державної пенітенціарної служби України.
33. Кримінально-виконавча інспекція, її функції компетенція.
34. Виправні колонії мінімального, середнього та максимального рівнів безпеки.
35. Особливості устаткування виправних колоній.
36. Виховні колонії. Особливості устаткування виховних колоній.
37. Державні органи, що виконують кримінальні покарання, не пов'язані з ізоляцією засуджених.
38. Взаємодія органів і установ виконання покарань з іншими правоохоронними органами.
39. Поняття та види контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань в Україні.
40. Міжнародний контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань та форми його здійснення.
41. Державний контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань, форми його здійснення та види: контроль органів державної влади, судовий контроль, відомчий контроль.
42. Прокурорський нагляд за дотриманням законності в установах виконання покарань.
43. Відомчий контроль та його види: попередній або превентивний, поточний або активний та заключний.
44. Громадський контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань.

45. Участь громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених та її форми: спостережні комісії, служби у справах дітей, патронажні служби, ради громадськості, піклувальні ради, батьківські комітети, методичні ради, громадські вихователі, шефи, релігійні організації.

Змістовий модуль II. Правове регулювання відносин виконання покарань та звільнення від виконання покарання

46. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді штрафу.

47. Заміна штрафу при неможливості його сплати і наслідки у випадку злісного ухилення від його сплати.

48. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.

49. Правові наслідки позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.

50. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

51. Відповідальність за невиконання вироку суду про позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

52. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді громадських робіт.

53. Відповідальність засуджених до громадських робіт за порушення порядку і умов відбування покарання.

54. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді виправних робіт.

55. Відповідальність за порушення порядку і умов відбування виправних робіт і за злісне ухилення від їх відбування.

56. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді службового обмеження для військовослужбовців.

57. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді конфіскації майна.

58. Перелік майна, яке не підлягає конфіскації. Дії державного виконавця по виконанню вироку суду про конфіскацію майна.

59. Виконання покарання у виді арешту.

60. Особливості відбування арешту засудженими військовослужбовцями.

61. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді обмеження волі.

62. Особливості направлення засуджених до обмеження волі у виправні центри.
63. Заходи заохочення і стягнення, які застосовуються до осіб, засуджених до обмеження волі.
64. Правове регулювання і порядок виконання покарання у виді тримання військовослужбовців в дисциплінарному батальйоні
65. Поняття та сутнісні ознаки позбавлення волі. Форми позбавлення волі.
66. Види кримінальних покарань, пов'язаних з позбавленням волі.
67. Попереднє ув'язнення під варту – правова природа, підстави, порядок виконання.
68. Визначення виду установи виконання покарань (УВП) та місця відбування покарання.
69. Правові підстави прийому засуджених до установ, що виконують покарання.
70. Порядок направлення, прийому та реєстрації засуджених до УВП комісією і черговим помічником начальника колонії. Розподіл засуджених в УВП.
71. Поняття та значення обліку засуджених в УВП. Види обліку засуджених. Єдина система реєстрації і централізованого обліку арештованих і засуджених.
72. Особова справа засудженого, її зміст, порядок ведення та збереження.
73. Поняття режиму. Функції та цілі режиму, його каральне та виховне значення.
74. Основні вимоги і правила режиму в УВП.
75. Розпорядок дня: його зміст і організація. Види і правила проведення побачень засуджених із родичами, близькими та іншими особами.
76. Засоби забезпечення режиму в УВП, їх правова природа і загальна характеристика.
77. Зміна умов тримання засуджених в період відбування покарання у виді позбавлення волі.
78. Право засуджених на працю. Порядок залучення засуджених до праці.
79. Поняття та завдання соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.
80. Основні форми і методи соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.
81. Система заходів стягнення, які застосовуються до засуджених.

82. Компетенція посадових осіб кримінально-виконавчих установ щодо накладення стягнень на засуджених.
83. Підстави та порядок застосування заходів заохочення до засуджених.
84. Медичне обслуговування засуджених. Лікувальні установи у місцях позбавлення волі. Підстави і порядок прийому засуджених до лікувальних установ.
85. Матеріально-побутове забезпечення засуджених.
86. Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками. Проживання жінок, засуджених до позбавлення волі, за межами виправної колонії.
87. Особливості та види кримінальних покарань які застосовуються до неповнолітніх.
88. Порядок і умови виконання покарань щодо неповнолітніх засуджених.
89. Заходи заохочення та стягнення, які застосовуються до неповнолітніх.
90. Порядок та підстави переведення засуджених з виховної колонії до виправної колонії. Залишення у виховних колоніях засуджених, які досягли вісімнадцятирічного віку.
91. Участь громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених неповнолітніх. Взаємодія адміністрації виховної колонії зі службою у справах неповнолітніх.
92. Діяльність піклувальної ради при виховних колоніях.
93. Праця засуджених до позбавлення волі жінок і неповнолітніх.
94. Підстави застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і зброї до неповнолітніх і засуджених жіночої статі.
95. Загально-правові засади виконання покарання у виді довічного позбавлення волі. Місця відбування покарання у виді довічного позбавлення волі.
96. Порядок і умови виконання та відбування покарання у виді довічного позбавлення волі.
97. Правовий статус засуджених до довічного позбавлення волі. Зміна умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі. Право засуджених до довічного позбавлення волі звернутися з клопотанням про помилування.
98. Правові підстави та порядок звільнення від відбування покарання у виді позбавлення волі.
99. Звільнення в зв'язку з відбуттям призначеного судом строку покарання.

100. Звільнення на підставі закону про амністію та акту про помилування.
101. Види амністії. Категорії осіб, щодо яких не застосовується амністія.
102. Порядок виконання закону про амністію. Порядок виконання указу Президента України про помилування. Види помилування.
103. Звільнення у зв'язку зі скасуванням вироку, закриттям кримінальної справи, закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.
104. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Категорії осіб, щодо яких застосування умовно-дострокового звільнення від покарання заборонено.
105. Звільнення на підставі хвороби. Подання до дострокового звільнення від покарання осіб, які захворіли на хронічну душевну чи іншу тяжку хворобу, що перешкоджає подальшому виконанню покарання.
106. Інші підстави звільнення від відбування покарання.
107. Підготовча робота до звільнення засуджених.
108. Післяпенітенціарний вплив і заходи соціальної адаптації щодо звільнених. Нагляд і контроль за звільненими.
109. Організаційно-правове забезпечення і порядок виконання адміністративного нагляду за звільненими з місць позбавлення волі.
110. Громадський нагляд за поведінкою звільнених. Підстави встановлення громадського нагляду за поведінкою звільнених.

ПОРЯДОК І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання (визначення рейтингу) навчальної діяльності студента з навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право» здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу – це така організація навчального процесу, при якій вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістових модулів, а оцінювання якості його роботи та рівня здобутих знань, умінь і навичок здійснюється за рейтинговою системою.

Рейтингове оцінювання знань студента – це система, яка передбачає перехід від констатуючого до накопичувального статусу балів. Необхідною умовою рейтингової системи є її багатобальність.

Студентом накопичуються бали за різні форми і види роботи:

- 0,5 б. – за кожне відвідане лекційне заняття (за наявності конспекту),
- до 3 б. – усна відповідь на конкретне запитання (не репродуктивного характеру) на семінарському (практичному) занятті,
- до 1,5 б. – змістовне доповнення (мінімально – 3 хвилини),
- до 1,5 б. – тест (10 питань – 0,3 балів, 20 питань – 0,5 балів),
- до 0,5 б. – формулювання змістовних запитань до доповідача,
- до 1 б. – складання словника основних понять і термінів (глосарію) до теми на занятті біля дошки,
- до 2 б. – виконання практичного завдання (доповнення таблиці (схеми), розробка структурно-логічної схеми), розв'язання ситуаційного завдання),
- до 3 б. – творче завдання на картці не тестового характеру (залежно від рівня складності),
- до 5 б. – виготовлення наочності з глибоким смисловим навантаженням до теми лекційного чи семінарського (практичного) заняття (за погодженням з викладачем),
- до 10 б. – підготовка реферату за тематикою ІРС (вимоги: повинен мати науковий характер, написаний з використанням не тільки підручників, але й наукових статей, монографій тощо, максимальна оцінка залежить від складності теми),
- до 20 б. – участь у конкурсах наукових робіт, наукових конференціях, публікація тез та статей (залежно від досягнень, зайняття призових місць, рівня конкурсу тощо).

Максимальна оцінка за семінарське / практичне заняття – 4,5 бали. Вона може не обмежуватися у разі виконання студентом творчих

додаткових завдань. Обмеження вводяться з метою рівномірного розподілу балів між усіма студентами, які прагнуть отримати максимальний бал. Обов'язком викладача є забезпечення дидактичними завданнями усіх студентів, які бажають і можуть набрати максимальний бал. Викладач рівномірно розподіляє завдання між студентами.

Приклад: відповідь – 1,5 б. (усна відповідь на конкретне питання на семінарському / практичному занятті) + 0,5 б. (складання словника основних термінів і понять до теми практичного заняття) + 0,5 б. (виконання практичного завдання) + 0,5 б. (розв'язання тестового завдання) = 3 бали.

Перелік завдань для самоконтролю знань наведено після кожної теми семінарського / практичного заняття, а їх виконання є частиною оцінки з навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання усної відповіді студента на семінарському (практичному) занятті:

2,5-3 б. – вичерпна і глибока відповідь на питання семінарського / практичного заняття. Студент виявив всебічне, систематичне й глибоке знання матеріалу, глибоко засвоїв основну й додаткову літературу з теми, рекомендовану планом. Доповідає активно й упевнено, не прив'язаний до конспекту. Відповідь вирізняється багатством і точністю використаних термінів. Матеріал викладається послідовно й логічно. У розумінні та викладі навчального матеріалу студент виявляє науковий підхід і творчі здібності. Після завершення доповіді відповідає на всі питання викладача та товаришів. (При цьому викладач має право поставити до трьох коротких питань за темою заняття загалом, а не лише з питання, яке висвітлював студент).

1,5-2,5 б. – студент виявляє достатньо повне знання матеріалу, не припускається у відповіді суттєвих неточностей, засвоїв основну літературу, рекомендовану викладачем у плані семінарського (практичного) заняття. Дає відповіді на запитання викладача та одногрупників. Часто звертається до конспекту.

1-1,5 б. – студент виявляє знання матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і роботи за спеціальністю. Доповідач прикутий до конспекту, припускається помилок. Матеріал частково розкриває проблему. Відповідає на поставлені запитання з помилками, однак спроможний зі сторонньою допомогою виправити їх.

0,5-1 б. – студент відповідає, читаючи з конспекту («ксерокопії»), без допомоги якого у матеріалом володіє не достатньо,

допускає принципові помилки. Матеріал не розкриває проблему. Відповідає на поставлені запитання тільки зі сторонньою допомогою.

0,5 б. – студент читає з конспекту. Матеріал розкриває проблему поверхово чи фрагментарно. На запитання викладачів та студентів відповідати не може.

0 б. – відповіді немає або вона абсолютно не розкриває сутності питання.

Завдання для самостійної роботи розподілені за рівнями професійної компетентності у три групи: достатній, елементарний і високий рівень підготовки, кожному з яких відповідають завдання відповідного ступеня складності.

Перша група завдань носить відтворювально-репродуктивний характер, орієнтує на опанування базового рівня навчальної програми, передбачає опанування понять і термінів, основних категорій, забезпечує базу для подальшої роботи над матеріалом. У виконанні завдань цієї групи рекомендується складання опорних конспектів та ведення словника правничої термінології, систематична робота на заняттях.

Друга група завдань носить аналітично-пошуковий характер, вимагає самостійного пошуку знань з питань і тем, віднесених програмою до самостійного опрацювання, аналізу інформації та здатності представити матеріал належним чином, вміння застосовувати набуті знання у вирішенні типових практичних ситуацій. У виконанні завдань цієї групи студент вільний у виборі видів і типів завдань, але вони є обов'язковою частиною модуля, оскільки забезпечують більш ґрунтовну підготовку.

Третя група завдань носить науково-дослідницький характер, спонукає до якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів, рекомендована тим з них, хто опанував базовий зміст навчальної програми і має здібності та інтерес до такої роботи. Ці завдання складають варіативну частину модуля і їх виконання заохочується додатковою сумою балів.

Оцінювання самостійної роботи студента здійснюється шляхом перевірки його робочого зошита, де виконуються завдання, передбачені планом самостійної роботи, а також під час поточного тестування чи співбесіди, у ході яких викладач визначає загальний рівень засвоєння студентом вузлових питань кожної з тем, винесених на самостійне опрацювання (до 3 балів за кожну з 6 тем). Використання тестів для поточного контролю дозволяє раціонально

використовувати навчальний час і виключити суб'єктивний підхід до оцінки навчальних досягнень студента.

Водночас, у рамках навчального навантаження студента може бути передбачено виконання обов'язкового *індивідуального навчально-дослідного завдання*, тобто написання есе, реферату чи підготовку презентації в аудиторії. Індивідуальна робота студента може не дробитися на змістові модулі, а виконуватися упродовж усього часу вивчення дисципліни, що сприяє її інтегральному характеру, дозволяє студентам глибше зосередитися на проблемі, що їх цікавить.

Для ґрунтовного вивчення навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право» слід самостійно виконати всі дидактичні завдання, передбачені її програмою та відповідним методичним забезпеченням (підготовка словника основних понять і термінів, тезовий виклад відповідей на теоретичні питання, письмове виконання практичних завдань для самостійної роботи). У додатковому контролі засвоєння студентом кожної з тем, винесених на самостійне опрацювання, потреби не має, оскільки цю функцію виконує рубіжний контроль (модульна контрольна робота). У ній рівномірно представлений увесь навчальний матеріал змістового модуля.

Модульна контрольна робота (МКР) складається із різнорівневих завдань, серед яких основну масу складають тестові. Тестові завдання з навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право», орієнтовані на системну контекстну інтерпретацію тієї чи іншої правової норми або конструкції, функціонально спрямовані на розвиток професійного мислення. Засвоєні студентом знання, якими він оперує, шукаючи правильну відповідь на питання тестового завдання, є необхідною передумовою виконання останнього, а не самоціллю тестування.

ЗРАЗОК МОДУЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

ВНЗ УКООПСПІЛКИ «ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право»
для студентів напрямку підготовки 6.030401 – «Правознавство»

Модуль 1. Загальні засади кримінально-виконавчого права **ВАРІАНТ № 4**

Тестові завдання

1. Система правових норм, що регулюють своїм особливим методом певну сферу якісно однорідних суспільних відносин – це:
 - а) інститут права;
 - б) галузь права;
 - в) система права;
 - г) правова система.
2. Частиною національного законодавства України стають:
 - а) всі міжнародні договори України;
 - б) чинні міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України;
 - в) міжнародні договори, підписані Президентом України;
 - г) міжнародні договори, укладені Кабінетом Міністрів України.
3. Кримінально-виконавче право – це:
 - а) лише навчальна дисципліна;
 - б) лише наука;
 - в) наука та навчальна дисципліна;
 - г) методика викладання права.
4. Конституцію України було прийнято в:
 - а) 1992 р.;
 - б) 1999 р.;
 - в) 1996 р.;
 - г) 1998 р.
5. Кримінально-виконавчий кодекс України було прийнято в:
 - а) 2001 р.;
 - б) 2003 р.;
 - в) 1997 р.;
 - г) 1999 р.

Теоретичні питання:

1. Правові наслідки відбування покарання.
2. Загальна характеристика та поняття кримінально-виконавчої системи України.

Провідний викладач_____ Коросташов О.М.

Провідний викладач_____ Слінько С.В.

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Підсумкове оцінювання знань студентів (ПМК) з навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право» проводиться за результатами поточного модульного контролю і оформляється під час останнього семінарського (практичного) заняття відповідного семестру. До підсумкового балу зараховуються також додаткові бали, які студент отримав за виконання додаткових завдань або за участь у позанавчальній науковій роботі (див. табл.).

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ

Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право»

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в ПУЕТ	Оцінка за 4-бальною шкалою
F	0-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
E	60-65 балів	Задовільно достатньо
D	66-70 балів	Задовільно
C	71-78 балів	Добре
B	79-85 балів	Дуже добре
A	86-100 балів	Відмінно

Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право» (з набору 2012 року)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Об'єктом оцінювання знань студентів при цьому є програмний матеріал дисципліни різного характеру і рівня складності, засвоєння якого перевіряється під час поточного (зокрема модульного) контролю. Завдання поточного контролю оцінюються у діапазоні від 0 до 100 балів (включно).

Якщо студент набрав за результатами поточного модульного контролю (ПМК) від 0 до 59 балів, йому необхідно виконати отримані у викладача додаткові індивідуальні завдання і захистити їх у терміни, визначені деканатом. У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студент має право, за дозволом декана, скласти їх до останнього семінарського (практичного) заняття. Час та порядок складання визначає викладач.

Підсумковий бал за результатами поточного модульного контролю виставляється під час останнього семінарського (практичного) заняття відповідного семестру.

Кількість балів (числом, кратним «5», від 0 до 100 балів) вноситься до відомості обліку успішності за поточним модульним контролем (дані колонок 4–6 вищенаведеної таблиці) і є основою для визначення загальної успішності студента з навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право».

Шкала нарахування підсумкових балів

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу ECTS здійснюється в такому порядку.

Оцінка за системою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в ПУЕТ	Оцінка за національною шкалою	Якісні критерії оцінки знань
A	86–100	5 (відмінно)	Глибокі знання, можлива незначна кількість помилок
BC	71–85	4 (добре)	Міцні знання з можливими кількома помилками
DE	60–70	3 (задовільно)	Непогані знання, але є значна кількість недоліків
FX	35–59	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	Недостатні знання, слабо засвоєний матеріал, невміння самостійно викласти його зміст
F	0–34	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Невміння осмислити зміст теми і публічно чи письмово представити його

**СИСТЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ ЗА ВИДАМИ
НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ**
для студентів напряму підготовки 6.030401 – «Правознавство»

Форма навчальної роботи	Вид навчальної роботи	Бали
1. Аудиторна		
1.1. Лекція	1. Відвідування	0,5
1.2. Практичне, семінарське заняття	1. Відвідування	
	2. Захист виконаного домашнього завдання	0-3
	3. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу	0-3
	4. Постановка та розкриття проблемного питання	0-3
	5. Виконання навчальних завдань	0-3
	6. Доповіді з рефератами, есе та їх обговорення	0-3
	7. Тестування	1,5
	8. Контрольна робота на занятті	0-3
2. Самостійна та індивідуально-консультаційна робота	Виконання та захист індивідуальних навчально-дослідних завдань:	
	– підготовка розширеного термінологічного словника до теми	0-3
	– вирішення (аналіз) конкретної юридичної ситуації з підготовкою аналітичної записки	0-3
	– вирішення і письмове оформлення задач, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру (залежно від рівня складності)	0-3
	– відпрацювання тренінгових програм (завдань) з навчальних дисциплін	0-3
	– написання реферату, підготовка критичного есе на статті зарубіжних і вітчизняних авторів за визначеною тематикою	0-3
	– пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою	0-3
3. Поточний модульний контроль	Модульна контрольна робота	20
4. Підсумковий контроль	Підсумковий модульний контроль (залік)	За результатами поточного контролю

**СИСТЕМА НАРАХУВАННЯ ДОДАТКОВИХ БАЛІВ
ЗА ВИДАМИ РОБІТ для студентів напрямку підготовки 6.030401 –
«Правознавство»**

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Участь у предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	0-30
	2. Участь у конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	0-30
	3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	0-15
	4. Написання і захист наукового реферату з визначеної проблеми	0-5
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках («Ін-Юре»)	0-20
	2. Участь в наукових студентських клубах («Феміда»)	0-20
	3. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	0-15
	4. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	0-15
	5. Підготовка публікації в наукових виданнях.	0-20
	6. Оформлення сценарного плану дидактичної гри	0-20
Разом		*

* Максимальна кількість додаткових балів для студента – 30.

**СИСТЕМА НАРАХУВАННЯ ШТРАФНИХ БАЛІВ ЗА
ВИДАМИ РОБІТ З ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО»**

Форма роботи	Вид порушень	Бали
Самостійна робота студента	Порушення термінів виконання домашніх завдань	0,5
	Несамостійне виконання домашніх завдань	5
Індивідуально-консультативна	Порушення термінів виконання індивідуальних завдань	2
	Плагіат	8
Разом		15,5

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ ЗА
РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ
ПРАВО»**

напрям підготовки: 6.030401 – «Правознавство»

Назва теми	Вид навчальної роботи	Бали
1	2	3
Змістовий модуль I. Загальні засади кримінально-виконавчого права		
1. Поняття, предмет та система кримінально-виконавчого права	1. Відвідування лекції	0,5
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті	3
	3. Тестування	1,5
	Разом:	5
2. Джерела кримінально-виконавчого права. Міжнародне співробітництво у галузі виконання покарань	1. Відвідування лекції	0,5
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті	3
	3. Тестування	1,5
	Разом:	5
3. Правовий статус засуджених	1. Відвідування лекції	0,5
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті	3
	3. Тестування	1,5
	Разом:	5
4. Органи і установи виконання покарань	1. Відвідування лекції	0,5
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті	3
	Разом:	3,5
5. Нагляд і контроль за виконанням кримінальних покарань. Участь громадськості у виправленні в ресоціалізації засуджених	1. Відвідування лекції	0,5
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті	3
	3. Тестування	1,5
	Разом:	5
Модульна контрольна робота I		20
ІКР		6,5
Змістовий модуль II. Правове регулювання відносин виконання покарань та звільнення від виконання покарання		
6. Виконання покарання, не пов'язаних з позбавленням волі	1. Відвідування лекції	0,5
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті	3
	Разом:	4,5

Продовж. табл.

1	2	3
7.Виконання покарання у виді позбавлення волі	1. Відвідування лекції	0,5
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті	3
	3. Тестування	1,5
	Разом:	5
8.Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми	1. Відвідування лекції	0,5
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті	3
	Разом:	3,5
9.Виконання покарання у виді довічного позбавлення волі	1. Тестування	1,5
	2. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	3
	Разом	4,5
10.Звільнення від виконання покарання. Допомога особам, які звільнені від відбування покарання, контроль і нагляд за ними	1. Відвідування лекції	0,5
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті	3
	3. Тестування	1,5
	Разом:	5
Модульна контрольна робота II		20
ІКР		7,5
Разом за семестр		100

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Арешт – це тримання засудженого в умовах ізоляції на строк від одного до шести місяців.

Виконавцем (співвиконавцем) є особа, яка у співучасті з іншими суб'єктами злочину безпосередньо чи шляхом використання інших осіб, що відповідно до закону не підлягають кримінальній відповідальності за скоєне, вчинила злочин, передбачений Кримінальним кодексом України.

Виконання покарань полягає у застосуванні адміністрацією органів та установ виконання покарань до засуджених державного примусу, тобто в процедурі обмеження їх прав та свобод, які є змістом покарань, визначених Кримінальним кодексом України.

Вина – це психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої Кримінальним кодексом України, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності.

Випадок має місце тоді, коли наслідки, що настали, перебувають у причинному зв'язку з дією (або бездіяльністю) особи, котра, однак, не тільки не передбачила можливості їх настання, а й не могла їх передбачити. "Випадок" виключає вину в поведінці особи. На відміну від недбалості "випадок" характеризується відсутністю суб'єктивного критерію.

Виправлення засудженого – це процес позитивних змін, які відбуваються в особистості засудженого та створюють у нього готовність до самокерованої правослухняної поведінки. Виправлення полягає в тому, щоб шляхом активного примусового впливу на свідомість засудженого внести корективи в його соціально-психологічні властивості, нейтралізувати негативні, криміногенні настанови, змусити додержуватися положень кримінального закону.

Виявлення умислу – це прояв особою тим чи іншим способом (усно, письмово, шляхом діяння) наміру вчинити певний злочин.

Відбування покарання є забезпеченим державним примусом правовим станом засудженого, що настає після того, як обвинувальний вирок суду набрав законної сили, і полягає у підпорядкуванні поведінки засудженого обмеженням прав та свобод, передбачених у Кримінальним кодексом України відповідними покараннями. Відбування покарання можливе у межах кримінально-виконавчих правовідносин, що виникають між адміністрацією органів та установ виконання покарань та засудженими.

Відвернення винним шкідливих наслідків вчиненого злочину означає, що винний після вчинення злочину, бажаючи уникнути тих наслідків, які цей злочин може спричинити, вчиняє певні дії по їх недопущенню, і це призводить до того, що такі наслідки не настають.

Готування до злочину – це підшукування або пристосування засобів чи знарядь або інше умисне створення умов для вчинення злочину, якщо при цьому злочин не було доведено до кінця з причин, які не залежали від волі винної особи.

Громадські роботи полягають у виконанні засудженим у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільне корисних робіт, вид яких визначають органи місцевого самоврядування.

Давністю виконання обвинувального вироку називається витік встановлених законом строків, після яких обвинувальний вирок не виконується. Відлік строку давності виконання обвинувального вироку починається з дня набрання вироком законної сили.

Давністю у кримінальному праві називається збіг встановленого законом часу, після якого особа не може бути притягнутою до кримінальної відповідальності або застосовано покарання. Кримінальним кодексом України встановлено два види давності: давність притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинений нею злочин (ст. 49 ККУ) і давність виконання обвинувального вироку (ст. 80 ККУ).

Державна кримінально-виконавча служба України – це державна служба, яка відповідно до закону здійснює правозастосовні та правоохоронні функції і складається з центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, його територіальних органів управління, кримінально-виконавчої інспекції, установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, воєнізованих формувань, навчальних закладів, закладів охорони здоров'я, підприємств установ виконання покарань, інших підприємств, установ і організацій, створених для забезпечення виконання завдань Державної кримінально-виконавчої служби України.

Державна пенітенціарна служба України (ДПтС України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якої спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції України, входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері виконання кримінальних покарань. ДПтС України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами і дорученнями Президента України та

Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства юстиції України, іншими актами законодавства України, дорученнями Міністра юстиції України.

Динаміка злочинності показує рух злочинних виявів загалом по району, місту, області, країні, її зростання або зниження за 5, 10 років і т.д.

Диспозиція – це частина кримінально-правової норми, яка вказує на певне діяння, що заборонено кримінальним законом.

Діяльне каяття – це такі дії особи, які свідчать про засудження нею вчиненого злочину і про прагнення згладити його наслідки.

Добровільне відшкодування завданої втрати має місце тоді, коли спричинена злочином втрата відшкодовується винним з власної ініціативи до винесення обвинувального вироку.

Добровільне усунення заподіяної шкоди передбачає, що вона усувається винним з власної ініціативи до винесення обвинувального вироку, зокрема, шляхом відновлення тієї цінності, якій шкода була завдана, або надання потерпілому такої ж цінності.

Добровільною відмовою від доведення злочину до кінця є остаточне припинення особою за своєю волею готування до злочину, або замаху на злочин, якщо при цьому вона усвідомлювала можливість доведення злочину до кінця.

Екссес виконавця має місце там, де виконавцем зроблені такі злочинні дії, що не охоплювалися ні прямим, ні непрямим наміром інших співучасників. їм зроблені дії, що виходять за межі угоди, що відбулася між ними. Таким чином, екссес виконавця має місце там, де інші співучасники не передбачали, не бажали і не допускали здійснення тих злочинних дій, що учинив виконавець. Співучасники при екссесі виконавця за екссес відповідальності не несуть (оскільки цей злочин не охоплювався їхнім наміром). Вони відповідають лише в межах угоди, що відбулася між ними, тобто за той злочин, що ними спільно був задуманий.

Елементи складу злочину – це компоненти, певні складові системи "склад злочину". Вони входять в чотири підсистеми складу злочину: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Ефективність покарання – це ступінь досягнення мети покарання. Розрізняють: ефективність системи покарання в цілому; ефективність окремих видів покарання; ефективність конкретних санкцій кримінального закону; ефективність покарання на стадії його призначення; ефективність покарання на стадії його виконання;

ефективність покарання по закінченні певного проміжку часу після відбуття покарання.

Загальні засади призначення покарання – це ті встановлені законом критерії, якими повинен керуватися суд при призначенні покарання по кожній конкретній справі.

Закінченим злочином визначається діяння, яке містить усі ознаки складу злочину, передбаченого відповідною статтею Особливої частини ККУ.

Замах є закінченим в тому разі, коли суб'єкт зробив усе, що вважав за необхідне, для доведення злочину до кінця, але злочин не було доведено до кінця з причин, що не залежали від волі винного.

Замах є незакінченим в тому разі, коли винний не зробив всього, що вважав за необхідне для доведення злочину до кінця з причин, що не залежали від його волі.

Замах з непридатними засобами є тоді, коли винний помилково чи через незнання застосовує такі засоби, за допомогою яких через їх об'єктивні властивості неможливо закінчити злочин.

Замах на непридатний об'єкт має місце тоді, коли об'єкт не володіє необхідними властивостями (ознаками) або зовсім відсутній, внаслідок чого винний і не може довести злочин до кінця. Особа допускає фактичну помилку, що і позбавляє її можливості довести злочин до кінця.

Замахом на злочин є вчинене особою з прямим умислом і безпосередньо спрямоване на вчинення злочину, якщо при цьому злочин не було доведено до кінця з причин, що не залежали від волі винного.

Засобами кримінально-виконавчої діяльності є правові (норми кримінально-виконавчого права) і матеріально-предметні засоби (будівлі місць позбавлення волі, захисні спорудження, система охорони, сигналізації і т. ін.).

Засоби та знаряддя вчинення злочину – це ті знаряддя і пристосування, за допомогою яких був зроблений злочин.

Застереження полягає в оголошенні судом осуду соціально небезпечної поведінки, у вимозі припинити таку поведінку під загрозою застосувати більш суворі заходи відповідальності.

Затримання злочинця – це вимушене короткострокове позбавлення його волі з метою доставлення в органи влади, якщо при цьому не було допущено перевищення заходів, необхідних для затримання.

Звільнення від кримінальної відповідальності – це нездійснення від імені держави судом чи іншим повноважним органом згідно з кримінальним та кримінально-процесуальним законом відмови від засто-

сування до особи, яка вчинила злочин, заходів кримінально-правового впливу і осуду.

Злочин визнається вчиненим групою осіб, якщо його спільно вчинили декілька (два або більше) виконавців без попередньої змови. Змова на вчинення злочину (на доведення його до кінця) має місце не до початку, а вже в ході злочину, коли хоча б один з виконавців почав його вчиняти.

Злочин визнається вчиненим за попередньою змовою групою осіб, коли його спільно вчинили декілька осіб (дві або більше), які заздалегідь, тобто до початку злочину, домовилися про спільне його вчинення. Для цієї форми співучасті необхідна попередня змова співучасників на спільне вчинення злочину до початку злочину. Закон не вимагає для цієї форми співучасті якої-небудь стійкості, досить лише змови.

Злочин визнається вчиненим злочинною організацією, якщо він вчинений стійким ієрархічним об'єднанням декількох осіб (три і більше), члени чи структурні частини якої за попередньою змовою зорганізувалися для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації, або керівництва чи координації злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп.

Злочин визнається вчиненим організованою групою, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) злочинів, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи.

Злочинна організація – це організована група особливого роду, наділена законом більшим ступенем стійкості, згуртованості і рядом інших ознак: 1) ієрархічне об'єднання учасників, що припускає ієрархію його членів або структурних частин. Ієрархія також може полягати у підпорядкованості членів організації своїм керівникам, підпорядкуванні окремих структурних частин злочинної організації єдиному центру, в обов'язковості рішень, прийнятих організаторами, для всіх інших учасників злочинної організації; 2) організованість дій для вчинення тяжких і особливо тяжких злочинів. Злочинна організація може бути створена для керівництва або координації злочинної діяльності інших осіб (це, наприклад, координація дій двох або більше організованих груп) або для функціонування як самої

організації, так і інших злочинних груп; 3) саме створення злочинної організації й участь в ній утворюють закінчений злочин, що тягне за собою відповідальність у випадках, прямо передбачених в Особливій частині ККУ (наприклад, в ст. 255 ККУ, яка передбачає відповідальність за створення злочинної організації, керівництво нею або участь у ній).

Злочинність – це відносно масове, історично мінливе, соціальне, самодетерміноване явище суспільства, має кримінальний характер і складається із всієї системи сукупності злочинів, скоєних в державі за певний період часу. Той факт, що злочинність являє собою органічне ціле, а не просту механічну суму її складників - окремих злочинів, - дозволяє розкрити певний структурний, якісний зміст її, виявити певні закономірності в її змінах.

Злочином є передбачене Кримінальним кодексом України суспільно небезпечним винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину.

Зміст вини – сукупність свідомості (інтелектуальний момент), волі (вольовий момент) та їх співвідношення.

Змішана форма вини являє собою різне психічне ставлення особи у формі умислу і необережності до різних об'єктивних ознак одного і того ж злочину.

Знаряддя вчинення злочину – це предмети, призначені для безпосереднього виконання дій, що утворюють об'єктивну сторону складу закінченого злочину.

Зняття судимості – це припинення стану судимості за ухвалою суду.

Кваліфікація злочину – це встановлення точної відповідальності між ознаками фактично скоєного суспільно-небезпечного діяння і ознаками злочину, передбаченого кримінально-правовою нормою.

Конфіскація майна – це примусове безоплатне вилучення у власність держави всього або частини майна, яке є власністю засудженого.

Крайня необхідність – це правомірне заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам для усунення небезпеки що безпосередньо загрожує особі чи охоронюваним законом правам людини або інших осіб, а також суспільним інтересам чи інтересам держави, якщо цю небезпеку в даній обстановці не можна було усунути іншими засобами і якщо при цьому не було допущено перевищення меж крайньої необхідності.

Кримінальна відповідальність – форма реалізації охоронних кримінально-правових відносин, пов'язаних із вчиненням злочину, яка

завжди полягає у державному осуді злочинця, що здійснюється судом в обвинувальному вирокі, і, як правило, втілюється в застосуванні до нього конкретних заходів кримінально-правового впливу.

Кримінальна політика – це заснована на об'єктивних законах розвитку суспільства діяльність державних та громадських органів та організацій по охороні правопорядку від злочинних посягань шляхом застосування покарання або інших мір, а також шляхом попередження злочинів за допомогою загрози застосування покарань. Кримінальна політика визначає напрямки діяльності у трьох сферах застосування покарання.

Кримінальне право України – це система правових норм (правил поведінки), що встановлюють, характеризують, регулюють та охороняють суспільні відносини, які виникають з приводу скоєння злочину. Тобто, ці норми визначають, насамперед, які суспільно небезпечні діяння є злочинними і які покарання слід застосовувати до осіб, що їх вчинили.

Кримінальний закон України – це сукупність систематизованих та окремих законодавчих актів Верховної Ради України, що визначають загальні положення, підстави і межі кримінальної відповідальності, види злочинних діянь і передбачених за них покарань, підстави призначення покарання, звільнення від покарання чи відповідальності; а також це — сукупність положень міжнародних договорів, імplementованих у кримінальне законодавство України як його невід'ємна частина.

Кримінально-виконавча політика – це а) позначення державної доктрини саме в царині виконання покарань і її реалізації на практиці у вигляді застосування державного примусу до засуджених, що виявляється в обмеженні їхніх прав і свобод; б) найменування галузі наукових знань, що становлять теоретико-пізнавальну категорію.

Кримінально-виконавче законодавство – це система нормативно-правових актів, що містять норми кримінально-виконавчого права. Це нормативно-правові акти органів влади і управління (джерела), які регулюють весь комплекс суспільних відносин, що виникають з приводу та у процесі виконання й відбування кримінальних покарань та застосування до засуджених засобів виправлення і ресоціалізації.

Кримінально-виконавче право є сукупністю забезпечених силою державного примусу загальнообов'язкових норм, що регламентують діяльність органів та установ виконання покарань, визначають порядок виконання й умови відбування покарань, регулюють правовідносини, що виникають у сфері виконання покарань.

Кримінально-виконавче право являє собою самостійну галузь права, що характеризується власним предметом і методом правового регулювання, а також системою норм. Разом із тим, як вважає відомий вчений Степанюк А.Х., норми кримінально-виконавчого права є похідними від норм кримінального права; визначаючи процедуру виконання-відбування покарань, вони виконують допоміжну роль у реалізації інституту покарання, визначену матеріальними кримінально-правовими нормами.

Кримінально-виконавчі правовідносини – це врегульовані нормами кримінально-виконавчого законодавства взаємовідносини, які виникають, змінюються і припиняються між суб'єктами та іншими учасниками з приводу виконання та відбування покарання.

Кримінально-правова бездіяльність – це суспільно небезпечне, вольове і пасивне поведіння.

Кримінально-правова дія являє собою суспільно небезпечну, вольову й активну поведінку людини.

Кримінально-правова наука – це певна система поглядів, ідей, концепцій і теорій щодо самого кримінального закону, практики його застосування та перспектив розвитку, історії національного кримінального права та права зарубіжних країн.

Мета кримінально-виконавчої діяльності – покарання винної особи.

Мета покарання: 1) кара, як відплату за вчинене; 2) виправлення та ресоціалізація засудженого; 3) попередження вчинення нових злочинів самим засудженим (спеціальна превенція); 4) попередження вчинення злочинів з боку інших осіб (загальна превенція).

Метод правового регулювання кримінально-виконавчого права – імперативний метод, що припускає нерівність суб'єктів виконання й відбування покарання.

Місце вчинення злочину - це визначена територія, на якій вчинено злочин.

Наука кримінально-виконавчого права є тією галуззю знань, що ґрунтується на фундаментальних теоретичних розробках теорії виконання покарань із дослідженням сутності кримінально-виконавчої діяльності та заглибленням в об'єкт дослідження, характеристикою основного й другорядних напрямків діяльності органів та установ виконання покарань.

Неодноразовість скоєння злочинів – це вид повторності, в якому передбачається скоєння декількох тотожних злочинних діянь (два і більше разів), ані за одне з яких винний не був засуджений. Неоднора-

зовість прямо передбачена в ряді норм Особливої частини ККУ в якості кваліфікуючих ознак.

Неосудна особа – це особа, яка під час вчинення суспільне небезпечного діяння не могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними внаслідок хронічного психічного захворювання, тимчасового розладу психічної діяльності, недоумства або іншого хворобливого стану психіки.

Об'єкт злочину безпосередній – це конкретні суспільні відносини, які поставлені законодавцем під охорону певного кримінального закону і яким завдається шкода злочином, що підпадає під ознаки даного складу.

Об'єкт злочину загальний – це сукупність суспільних відносин, які поставлені під охорону чинного кримінального законодавства.

Об'єктивна сторона злочину – це зовнішня сторона злочину (зовнішнє вираження) злочину.

Обмежена осудність – це психопатологічний стан людини, який значно ослаблює здатність особи до розуміння характеру вчинюваного нею діяння і контролю за своєю поведінкою, характеризується медичним та юридичним критеріями: особа під час вчинення злочину через наявні у неї психічний розлад не була здатна повною мірою усвідомлювати свої дії (бездіяльність) та (або) керувати ними.

Обмеження волі полягає у триманні особи в кримінально-виконавчих установах відкритого типу без ізоляції від суспільства в умовах здійснення за нею нагляду з обов'язковим залученням засудженого до праці.

Обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього полягає в оголошенні судом правил поведінки неповнолітньому, у вимозі додержуватись таких правил поведінки.

Обставини, що виключають злочинність діяння – це умови, за наявності яких діяння, котрі своїми зовнішніми ознаками збігаються формально з ознаками діянь, передбачених кримінальним законом як злочини, є правомірними через припис закону про можливість, необхідність чи обов'язковість їх вчинення.

Обставини, що пом'якшують і обтяжують покарання – це різного роду чинники, що стосуються особи винного і вчиненого ним злочину, які відповідно зменшують або підвищують суспільну небезпеку злочину і злочинця, а отже, і ступінь відповідальності засудженого.

Ознаки покарання: 1) покарання є захід державного примусу, що застосовується до осіб, які вчинили злочинне посягання (соціальний зміст покарання); 2) особа не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду; 3) публічний характер покарання - воно може бути застосовано від імені держави і лише за вироком суду; 4) покарання полягає в обмеженні прав і свобод засудженого (кара); 5) в покаранні знаходиться відображення негативна оцінка як вчиненого злочину так і самого злочинця, що закріплюється обвинувальним вироком; 6) покарання має особистий характер (призначення покарання та його виконання можливе лише стосовно самого винного і не поширюється на інших осіб); 7) покарання тягне за собою судимість.

Особливості застосування щодо неповнолітніх кримінального покарання стосуються: 1) законодавчої заборони на застосування окремих видів покарання; 2) обмеження в застосуванні щодо неповнолітніх деяких видів покарання; 3) особливостей призначення кримінального покарання.

Осудною визнається особа, яка під час вчинення злочину могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними.

Повторність в кримінально-правовому розумінні (ст. 32 ККУ) – це вчинення двох або більше злочинів, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини Кримінального Кодексу України. Вчинення двох або більше злочинів, передбачених різними статтями ККУ, визнається повторним лише у випадках, прямо передбачених в Особливій частині ККУ. Повторність відсутня, якщо за раніше вчинений злочин особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом, або якщо судимість за цей злочин було погашено або знято.

Повторність злочинів в широкому розумінні (кримінологічному) – це скоєння тотожних, однорідних або різнорідних злочинів в другий, третій раз і більше незалежно від того була особа засуджена за попередні злочини або ні.

Повторність злочинів загальна – це скоєння в різний час двох і більш будь-яких злочинів. При цьому необхідно враховувати, щоб по першому з скоєних злочинів не минули терміни давності притягнення до кримінальної відповідальності або не була знята і не погашена судимість. При кваліфікації злочинів загальна повторність не враховується.

Повторність злочинів спеціальна – це скоєння в різний час двох подібних злочинів або однорідних злочинів. При цьому скоєння двох подібних злочинів утворить чисту повторність, що кваліфікується по одній статті Особливої частини ККУ.

Погашення судимості – це автоматичне її припинення, що має місце за наявності низки умов: звільнення від покарання, відбуття покарання, спливу певних строків після відбуття покарання та ін., вичерпний перелік яких міститься в ст.89 ККУ.

Позбавлення волі полягає в ізоляції засудженого та поміщенні його на певний строк до кримінально-виконавчої установи.

Покарання додаткові – це такі покарання, які призначаються лише спільно з основними. Додатковими покараннями є: позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу та конфіскація майна. Штраф та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю можуть застосовуватися як основні, так і як додаткові покарання.

Покарання є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого.

Покарання основні – це такі покарання, які призначаються тільки самостійно. Основними покараннями є: громадські роботи, виправні роботи, службові обмеження для військовослужбовців, арешт, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, позбавлення волі на певний строк, довічне позбавлення волі.

Політика в сфері виконання покарань визначає цілі, принципи, стратегію, напрямки діяльності органів і установ виконання покарань, її основні форми й методи.

Правовий статус – це юридично закріплене положення особи в державі й суспільстві. В правовій доктрині виділяється декілька видів правового статусу: загальний, або конституційний, статус людини і громадянина; спеціальний, або родовий, статус окремих категорій громадян; індивідуальний статус громадянина; статус іноземців, осіб без громадянства, осіб із подвійним громадянством; галузеві правові статуси особи (кримінально-процесуальний та ін.).

Правовий статус засуджених являє собою різновид спеціального статусу, який, у свою чергу, поділяється на правові статуси осіб, які відбувають різні види кримінальних покарань (громадські роботи, виправні роботи, арешт, позбавлення волі та ін.). У найбільш загальному вигляді правовий статус засуджених можна визначити як засновану на

загальному статусі громадян України і закріплену в нормативно-правових актах різних галузей права сукупність їх прав, законних інтересів і обов'язків, що залежать від призначеного виду кримінального покарання та поведінки в період його відбування.

Предмет злочину – це будь-які речі матеріального світу, з певними властивостями яких кримінальний закон пов'язує наявність в діях особи ознак конкретного складу злочину.

Призначення покарання – один з етапів застосування кримінального законодавства. Воно здійснюється судом (суддею) після того, як він згідно з п.4 ст. 324 КПК України дійде висновку, що особа, яка вчинила злочин, підлягає покаранню за це. Призначення покарання полягає в обранні щодо особи, визнаною винною у вчиненні злочину (злочинів), конкретної міри покарання.

Призначення покарання нижче від найнижчої межі полягає в тому, що суд визначає засудженому покарання того виду, який зазначений в санкції (в альтернативній санкції — один з видів покарань, із числа кількох, в ній передбачених), але це покарання призначається в розмірі нижче найнижчої межі, тобто нижче мінімуму санкції статті, що передбачає відповідальність за злочин, у вчиненні якого визнаний винним підсудний.

Примусове лікування – це поміщення особи, яка вчинила суспільно-небезпечне діяння, що підпадає під ознаку діяння, передбаченого Особливою частиною ККУ, в спеціальний лікувальний заклад з метою її обов'язкового лікування, а також запобігання вчинення нею суспільно-небезпечних діянь.

Примусові заходи медичного характеру – це заходи державного примусу, застосовувані судом до осіб, які вчинили суспільно небезпечні діяння в стані неосудності або в стані осудності, але захворіли до винесення вироку чи під час відбування покарання на душевну хворобу, що позбавляє їх можливості усвідомлювати свої дії або керувати ними. Суд може застосувати такі примусові заходи медичного характеру: 1) надання амбулаторної психіатричної допомоги в примусовому порядку; 2) госпіталізація до психіатричного закладу із звичайним наглядом; 3) госпіталізація до психіатричного закладу із посиленням нагляду; 4) госпіталізація до психіатричного закладу із суворим наглядом.

Принципи кримінально-виконавчого права є виразом головного, основного в даній галузі права, вони відображають стратегічну тенденцію його розвитку, показуючи, на що воно зорієнтовано. Сформульовані спочатку наукою кримінально-виконавчого права правові принципи,

об'єктивуючись у кримінально-виконавчому законодавстві, виходять за межі сучасних наукових уявлень і, набуваючи нормативно-правових характеристик, одержують широке соціально-правове значення. Принципи кримінально-виконавчого права покликані відігравати значну роль у формоутворенні кримінально-виконавчого законодавства й відповідної галузі права як соціальної реальності.

Ресоціалізація – це свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства; повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві.

Санкція передбачає негативні наслідки, що настають за невиконання вимог, вказаних в диспозиції.

Системою покарань називається вичерпний перелік покарань, що можуть застосовуватися судом і який складений у певній послідовності, за певним порядком. Система покарань у ст. 51 ККУ побудована за принципом розташування покарань відповідно до ступеня їх суворості — від менш суворих (штраф) до більш суворих (довічного позбавлення волі). Юридичне значення системи покарань полягає в тому, що суд може застосувати до засудженого лише те покарання, яке є в системі, та в такому порядку: одні з них можуть призначатися лише як основні, інші - лише як додаткові, а деякі - і як основні, і як додаткові. Основні покарання призначаються тільки самостійно, а додаткові — лише спільно з основними.

Склад злочину – це сукупність встановлених у кримінальному законі юридичних ознак (об'єктивних і суб'єктивних), що визначають вчинене суспільно небезпечне діяння як злочинне.

Співучасть у злочині є умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину вчинення умисного злочину.

Суб'єкт злочину – це особа, яка може нести кримінальну відповідальність за скоєне злочинне діяння. Суб'єктом злочину може бути тільки фізична особа, визнана осудною або обмежено осудною і яка досягла повного віку до моменту скоєння злочину (загальне правило 16 років, а у вказаних законом випадках - 14 років).

Суб'єктивна сторона злочину – це внутрішня сторона злочину, тобто психічна діяльність особи, що відображає ставлення її свідомості і волі до суспільно небезпечного діяння, котре нею вчиняється, і до його наслідків.

Суб'єктом виконання покарання виступає адміністрація органів і установ виконання покарань.

Суб'єктом відбування покарання є засуджений.

Судимість являє собою правовий наслідок засудження особи до кримінального покарання, що тягне за собою певні негативні цивільно-правові і кримінально-правові обмеження.

Сукупністю злочинів визнається вчинення особою двох або більше злочинів, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини ККУ, за жоден з яких її не було засуджено. При цьому не враховуються злочини, за які особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом. При сукупності злочинів кожен з них підлягає кваліфікації за відповідною статтею або частиною статті Особливої частини ККУ.

Сукупність вироків має місце там, де особою після винесення вироку, але до повного відбуття покарання, вчинений новий злочин: якщо засуджений після постановлення вироку, але до повного відбуття покарання вчинив новий злочин.

Учасники кримінально-виконавчої діяльності – це ті особи, що причетні до цього різновиду діяльності, мають контакти з адміністрацією і засудженими, однак не наділені повноваженнями реалізації кари, застосування примусових заходів.

Форми вини – це зазначені в кримінальному законі сполучення певних ознак свідомості і волі особи, що вчиняє суспільно небезпечне діяння.

Форми співучасті – це об'єднання співучасників, які розрізняються між собою за характером виконуваних ролей і за стійкістю суб'єктивних ознак між ними.

Час вчинення злочину як ознака складу злочину - це визначений тимчасовий період, під час якого може бути зроблений злочин.

Штраф - це грошове стягнення, що накладається судом у випадках і межах, встановлених в Особливій частині ККУ.

Щире каяття має місце в тих випадках, коли особа повністю визнає свою вину у вчиненому злочині, дає своїй поведінці належну оцінку і дійсно готова нести передбачену законом відповідальність.

Юридична політика – це принципи і цілі, які держава проводить у життя при створенні і застосуванні права, його норм, у діяльності юридичних установ, у формуванні й розвитку правосвідомості населення.

Явка з повинною передбачає, що особа добровільно приходиться в правоохоронні органи, суд або інший державний орган, зізнається у вчиненому нею злочині і виражає готовність нести за нього передбачену законом відповідальність. Як явку з повинною треба розглядати і ті випадки, коли особа, будучи затримана за один злочин, чи вже відбуваючи покарання за нього, добровільно повідомляє правоохоронні

органи про вчинений нею інший злочин. Явка з повинною може бути здійснена з будь-яких причин, але до винесення постанови про притягнення заявника як обвинуваченого.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ, ОСНОВНОЇ ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст. 2589.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. // Урядовий кур'єр. – 2005. – 17 серпня. – № 153-154.
3. Кодекс законів про працю України: Закон УРСР від 10.12.1971 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50 (додаток). – Ст. 375.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 12 липня 1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51 (додаток). – Ст. 1122.
5. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11 липня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 3. – Ст. 21.
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26 (29.06.2001). – Ст. 131.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. // Голос України. – 2012. – 19 травня. – № 90-91.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2012. - № 27. – Ст. 282.
9. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 1 грудня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 52. – Ст. 455.
10. Про виконавче провадження : Закон України від 21 квітня 1999 р. в редакції від 4 листопада 2010 р.// Урядовий кур'єр. – 2010. – 21 грудня. – № 239.
11. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 27 червня 2012 р. // Голос України. – 2012. – 27 червня. – № 117.
12. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 13. - Ст. 65.
13. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради. – 1994. – N 11. – Ст.50.

14. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 30. — Ст. 409.
15. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 36-37. — Ст. 243.
16. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради. — 1994. — N 11. — Ст.51.
17. Про застосування амністії в Україні: Закон України від 1 жовтня 2006 р. // Відомості Верховної Ради. — 2006. — N 48. — Ст.263.
18. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. —№ 47. — Ст. 256.
19. Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 4. — Ст. 20.
20. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. —№ 22. — Ст. 303.
21. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — №6. — Ст.35.
22. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 35. — Ст. 360.
23. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — №1. — Ст.1.
24. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 4 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 23. - Ст. 161.
25. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 53. — Ст. 793.
26. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17 березня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2011. - № 38. - Ст. 380.
27. Про судоустрій і статус суддів України: Закон України від 7 липня 2010 р. // Офіційний вісник України. — 2010. — 30 липня. — № 55/1. — Ст. 1900.

28. Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст.99.
29. Про чисельність Державної кримінально-виконавчої служби України: Закон України від 2 березня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 20. - Ст. 151.
30. Загальна декларація прав людини : прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3103.
31. Кодекс поведення должностных лиц по поддержанию правопорядка: прийнятий і проголошений резолюцією 34/169 Генеральної Асамблеї ООН від 17 грудня 1979 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_282
32. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10 грудня 1984 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_085
33. Минимальные стандартные правила Организации бьединенных Наций в отношении мер, не связанных с тюремным заключением (Токийские правила): прийняті і проголошені резолюцією 45/110 Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1990 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_907
34. Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций, касающиеся отправления правосудия в отношении несовершеннолетних (Пекинские правила): прийняті і проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1985 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_211
35. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями: прийняті і проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 30 серпня 1955 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_212
36. Свод принципов защиты всех лиц, подвергаемых задержанию или заключению в какой бы то ни было форме: прийнятий і проголошений резолюцією 43/173 Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1988 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_206

37. Європейські пенітенціарні Правила: міжнародний документ Ради Європи від 12 лютого 1987 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_032
38. Положення про Державну пенітенціарну службу України: затв. Указом Президента України від 6 квітня 2011 р. № 394 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 28. – Ст. 1161.
39. Положення про дисциплінарний батальйон у Збройних Силах України: затв. Указом Президента України від 5 квітня 1994 р. № 139 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/139/94>
40. Положення про порядок здійснення помилування: затв. Указом Президента України від 16 вересня 2010 р. № 902 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 71. – Ст. 2554.
41. Про утворення Державного департаменту України з питань виконання покарань: Указ Презид. України від 22 квітня 1998 р. №344 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 16. – Ст. 589.
42. Інструкція з проведення диспансеризації хворих, які перебувають в установах виконання покарань: затв. наказ Державного Департаменту виконання покарань України, Міністерства охорони здоров'я України від 18 січня 2000 р. // Офіційний вісник України. - 2000. - № 12. – Ст. 485.
43. Інструкція про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: затв. наказом МВС України, Державного департаменту України з питань виконання покарань від 4 листопада 2003 р. №1303/203// Офіційний вісник України. – 2004. – №2. – Ст. 103.
44. Інструкція про порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань: затв. наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань, МВС України від 19 грудня 2003 р. №270/1560 // Офіційний вісник України. – 2004. – №2. – Ст. 90.
45. Інструкція про порядок розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі: затв. наказом Міністерства юстиції України від 08.02.2012 р. № 222/5// Офіційний вісник України. – 2012. – № 14. – Ст. 524.
46. Інструкція про роботу відділів (груп, секторів, старших інспекторів) контролю за виконанням судових рішень в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах: затв. наказом Міністерства

юстиції України від 8 червня 2012 року. № 847/ 5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 48. – Ст. 1912.

47. Перелік захворювань, які є підставою для подання в суди матеріалів про звільнення засуджених від подальшого відбування покарання: затв. Наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань та Міністерством охорони здоров'я України від 18 січня 2000 р. № 3/6 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 12. – Ст. 485.

48. Положення про Апеляційну комісію Державної пенітенціарної служби України з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі: затв. наказом Міністерства юстиції України від 8 лютого 2012 року № 222/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 14. – Ст. 524.

49. Положення про педагогічну раду виховної колонії: затв. наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 28 січня 2004 р. № 20 // Офіційний вісник України. – 2004. – №5. – Ст. 267.

50. Положення про Регіональну комісію з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі : затв. наказом Міністерства юстиції України від 8 лютого 2012 року № 222/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 14. – Ст. 524.

51. Положення про умови навчання та отримання базової та повної загальної середньої освіти особами, засудженими до позбавлення волі, у загальноосвітніх навчальних закладах при установах кримінально-виконавчої системи: затв. наказом Міністерства освіти і науки України, Державного департаменту з питань виконання покарань від 1 березня 2002 р. №154/55 // Офіційний вісник України. – 2002. – №13. – Ст. 677.

52. Порядок та умови надання одноразової грошової допомоги особам, звільненим з місць відбування покарання: затв. наказом Міністерства юстиції України від 12 березня 2012 року № 394/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 22. – Ст. 862.

53. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: затв. наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25 грудня 2003 р. №275 // Офіційний вісник України. – 2003. – №52. – Ст. 2898.

54. Типове положення про батьківський комітет при виховній колонії: затв. наказом Державного департаменту України з питань виконання

покарань від 28 січня 2004 р. № 20 // Офіційний вісник України. – 2004. – №5. – Ст. 267.

Основна використана література:

55. Автухов К.А. Кримінально-виконавче право: навчальний посібник / К.А. Автухов. – Х.: Прапор, 2014. – 152 с.

56. Кримінально-виконавче право України : підручник / Київ. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. О. М. Джу́жа. – К.: Атіка, 2010. – 752 с.

Рекомендована література для поглибленого вивчення навчальної дисципліни:

57. Алієв Р.В. Взаємодія кримінально-виконавчих інспекцій державної кримінально-виконавчої служби України та громадськості у виправленні й ресоціалізації осіб, які звільнені від відбування покарання з випробуванням // Держава та регіони. Серія: Право. – 2008. - № 2. – С. 91-95.

58. Алієв Р.В. Генезис кримінально-виконавчої інспекції: історико-правовий аспект / Р.В. Алієв // Держава та регіони. Серія: Право. – 2007. - № 3. – С. 126-131.

59. Алієв Р.В. Діяльність кримінально-виконавчих інспекцій на сучасному етапі // Держава та регіони. Серія: Право. – 2008. - № 1. – С. 39-47.

60. Барков О. Колізії між кримінально-правовими та кримінально-виконавчими аспектами визначення виправлення засуджених і його роль при вирішенні питання застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання // Підприємництво, господарство і право. – 2007. - № 2. – С.129-132.

61. Барков О. Практика заміни невідбутої частини покарання у виді позбавлення волі більш м'яким покаранням // Підприємництво, господарство і право. – 2007. - № 3. – С.119-122.

62. Барков О. Проблемні питання практичного застосування положень кримінально-виконавчого законодавства щодо умовно-дострокового звільнення та заміни невідбутої частини покарання більш м'яким // Підприємництво, господарство і право. – 2007. - № 8. – С.122-124.

63. Богатирьов І. Г. Місце та роль звільнення від відбування покарання з випробуванням у системі видів звільнення від покарання, передбачених КК України // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 1. – С. 152–158.

64. Богатирьов І. Проблемність наукових досліджень у галузі кримінально-виконавчого права України // Право України. – 2008. - № 1. – С. 106-110.
65. Богатирьов І.Г. Соціальні та правові проблеми утримання військовослужбовців у дисциплінарному батальйоні // Держава та регіони. Серія: Право. – 2008. - № 3. – С. 53-55.
66. Вереша Р. В. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Р. В. Вереша; Акад. адвокатури України. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К. : Центр учб. л-ри, 2012. – 320 с.
67. Гель А. Функції спостережної комісії як суб'єкта громадського контролю за дотриманням прав засуджених: питання правової регламентації // Підприємництво, господарство і право. – 2007. - № 8. – С. 116-121.
68. Гізімчук С., Говорун Д. Умовно-дострокове звільнення від покарання осіб, засуджених до довічного позбавлення волі: перспективи вдосконалення // Підприємництво, господарство і право. – 2007. - № 7. – С. 115-118.
69. Гречанюк С. Взаємодія кримінально-виконавчих установ з державними органами та недержавними організаціями // Право України. – 2004. - № 11. – С. 88-90.
70. Джужа О., Бодюл Є. Концептуальні засади і загальна характеристика КВК України // Право України. – 2004. - № 7. – С. 80-84.
71. Дрьомін В. Пробація: зарубіжний досвід обмеження тюремної популяції // Право України. – 2000. - № 12. – С. 120-123.
72. Дрьомін В. Соціальні та правові підстави застосування в Україні покарань, альтернативних позбавленню волі // Право України. – 2000. - № 6. – С. 27-31.
73. Дудоров О. Звільнення від кримінальної відповідальності і звільнення від покарання та його відбування: порівняльно-правова характеристика // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2010. – № 3. – С. 46–52.
74. Журова І. І. Правове регулювання звільнення від відбування покарання // Право і суспільство. – 2012. – № 4. – С. 175–179.
75. Журова І. І. Правовий механізм звільнення від відбування покарання з випробуванням // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 3. – С. 214–220.
76. Казначеева Д. В. Історико-правовий аналіз виникнення та розвитку інституту умовно-дострокового звільнення від відбування покарання

- // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – Вип. 3. – С. 54–62.
77. Калашник Н.Г. Забезпечення дотримання прав людини в установах державної кримінально-виконавчої служби України // Держава та регіони. Серія: Право. – 2008. - № 1. – С. 142-151.
78. Колб О. Про деякі правові та соціальні аспекти ресоціалізації осіб, звільнених з місць позбавлення волі // Право України. – 2001. - № 8. – С. 90-92.
79. Краснолобов І. Актуальні питання організації та здійснення громадського контролю за поведінкою осіб, умовно-достроково звільнених від відбування покарання // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2010. – № 2. – С. 74–79.
80. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за ред.: В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-е вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 456 с.
81. Кримінальний кодекс України: наук.-практ. комент.: у 2 т. / НАПрН України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого"; за заг. ред.: В. Я. Тацій та ін.. – 5-те вид., доповн. – Х. : Право, 2013. – Т. 1 : Загальна частина. – 376 с.
82. Кримінально-виконавче право України (схеми і таблиці): навч. посіб. / ХНУВС; ред.: О. В. Лісіцков, О. М. Литвинов, Є. Ю. Бараш. – Х. : Тім Пабліш Груп, 2012. – 210 с.
83. Кримінально-виконавче право України: підручник / Київ. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. О. М. Джужа. – К. : Атіка, 2010. – 752 с.
84. Кримінально-виконавче право України: підручник / Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого; за ред.: В. Голіна, А. Степанюк. – Х. : Право, 2011. – 328 с.
85. Кримінально-виконавчий кодекс України: наук.-практ. комент. (за станом на 01.11.2011 р.) / за заг. ред.: В. В. Коваленко, А. Х. Степанюк. – К. : Атіка, 2012. – 492 с.
86. Кудін С. Поняття кримінального штрафу за Руською Правдою та Литовським Статутом // Право України. - 2000.- № 11. – С. 141-144.
87. Назимко Є. Пропозиції щодо вдосконалення переліку майна, яке не підлягає конфіскації за судовим вироком // Підприємництво, господарство і право. – 2009. - № 1. – С.108-110.
88. Назимко Є. С. Кримінально-правове, кримінологічне та кримінально-виконавче забезпечення депеналізації в Україні: монографія / Є. С. Назимко; Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. - Донецьк : ДЮІ ЛДУВС ім Е. О. Дідоренка, 2011. - 277 с.

89. Назимко Є. С. Інститут звільнення від відбування покарання з випробуванням: реформування з урахуванням зарубіжного досвіду // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 4/5. – С. 218–224.
90. Назимко Є. Матеріальний елемент підстави застосування умовно-дostroкового звільнення від відбування покарання: порівняльно-правовий аналіз // Юридична Україна. – 2010. – № 3. – С. 93–98.
91. Назимко Є. Формальний елемент підстав застосування умовно-дostroкового звільнення від відбування покарання: порівняльно-правовий аналіз та аргументація доцільності певних змін до кримінального законодавства України // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 2. – С. 126–128.
92. Організація роботи персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України з підготовки засуджених до звільнення : наук.-практ. посіб. / уклад.: В. І. Борисов та ін. – Х. : ХНУВС, 2011. – 332 с.
93. Осауленко О., Бриль К. Особливості окремих правозастосовних актів, які приймаються на підставі норм кримінально-виконавчого права // Право України. – 2006. - № 4. – С. 92-94.
94. Палій М., Назименко Є. Реформування інституту конфіскації майна як реалізація адекватності покарання та відновлення соціальної справедливості // Підприємництво, господарство і право. – 2008. - № 5. – С.115-118.
95. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування в системі заходів кримінально-правового впливу // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – 2012. – № 5. – С. 110–117.
96. Письменський Є. Підстави та правові наслідки звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років // Вісник прокуратури. – 2011. – № 1. – С. 100–108.
97. Письменський Є. Формальна підстава застосування умовно-дostroкового звільнення від відбування покарання // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 3. – С. 79–83.
98. Радов Г.О. Роль та місце пенітенціарної системи в структурі державного управління України // Бюлетень Київського інституту внутрішніх справ. – 1997. – № 2. – С. 51-54.
99. Рудник В. Соціально-економічні проблеми застосування позбавлення волі в Україні // Право України. – 2001. - № 8. – С. 96-98.
100. Рудник Т. Гуманізм як принцип кримінально-виконавчого права // Підприємництво, господарство і право. – 2007. - № 11. – С.142-145.
101. Савченко А. Застосування смертної кари та позбавлення волі в США // Право України. – 2005. - № 6. – С. 120-123.

- 102.Сахнюк С. Застосування покарання та звільнення від його відбування за кримінальним та кримінально-виконавчим законодавством України: проблеми узгодженості // Юридичний журнал. – 2011. – № 10. – С. 57–58 ; № 12. – С. 32–33.
- 103.Северин О. Комплексний підхід при застосуванні до неповнолітніх правопорушників альтернативних фізичній ізоляції заходів впливу // Право України. – 2006. – № 7. – С. 52-55.
- 104.Селецький С. І. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. / С. І. Селецький. – К. : Центр учб. л-ри, 2012. – 180 с.
- 105.Скаун О.Є. Про принципи кримінально-виконавчого права України //Вісник Харківського національного університету внутрішні справ. – 2008. – Вип. 41. – С. 55-62.
- 106.Скомороха Л.В. Державна виконавча служба: історія і сучасність // Право України. – 2002. - № 8. – С. 94-98.
- 107.Соцький Ю. Особливості виконання покарання у вигляді позбавлення волі щодо неповнолітніх за законодавством Російської Імперії // Право України. – 2004. - № 11. – С. 122-124.
- 108.Соцький Ю. Позбавлення волі в системі кримінальних покарань України (історичний, правовий та соціальний аспекти) // Право України. – 2003. - №9. – С. 118-120.
- 109.Стаднік В. Правове регулювання виконання кримінальних покарань у виді позбавлення волі щодо неповнолітніх // Право України. – 2005. - № 5. – С. 95-97.
- 110.Тубелець О. С. Реалізація кримінально-правової політики України шляхом застосування інституту звільнення від покарання та його відбування // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2013. – № 8. – С. 112–119.
- 111.Ус О. В. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку // Питання боротьби зі злочинністю. – Х., 2011. – Вип. 22. – С. 67–75.
- 112.Філонов В. Реформування інституту звільнення від відбування покарання з випробуванням у світлі сучасних тенденцій гуманізації пенальної політики України // Право України. – 2010. – № 3. – С. 184–189.
- 113.Царюк С. В. Вплив кримінально-виконавчої характеристики на процес виправлення і ресоціалізації засуджених // Південноукраїнський правничий часопис. - 2007. - № 3. - С. 75-77.
- 114.Чернявська Т. Правовий аспект ресоціалізації неповнолітніх осіб, звільнених з місць позбавлення волі // Підприємництво, господарство і право. – 2007. - № 3. – С.144-148.

115. Шевченко Є. Щодо проблематичності застосування і виконання окремих кримінальних покарань // Право України. – 2008. - № 3. – С. 102-104.
116. Шиян Д. С. Застосування позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю при звільненні засудженого від покарання та його відбування // Право і суспільство. – 2011. – № 1. – С. 211–216.
117. Ягунов Д. В. Пенітенціарна система України: історичний розвиток, сучасні проблеми та перспективи реформування: монографія / Д. В. Ягунов. - Одеса: Одеський регіональний інститут державного управління, 2006. - 443 с.